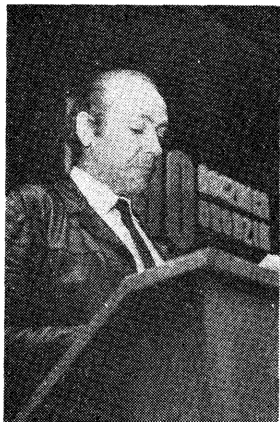
Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 28 (854) ГОД XVII БЕЛАСТОК 9 ЛІПЕНЯ 1972 г. ЦАНА 60 гр.

Юбілейны даклад пра жыццё і творчасць Янкі Купалы і значэнне яго ў беларускай літаратуры і польска-беларускіх літаратурных сувязях чытаў др Аляксандр Баршчэўскі.

СЛЕДАМ АДВЕЧНАЙ ПЕСНІ

7 ліпеня 1882 года ў маляўнічым фальварку Вязынка на Міншчыне цёплай купалаўскай ноччу расцвіла кветка папараці. І прыняў свет яшчэ адно жыццё малой людской істоты — хлапчука, якому згодна з народнай традыцыяй далі імя Янка, а да якога ён — сын гэтай зямлі, прыдбаў потым вялікае і слаўнае прозвішча Купала.

Такім чынам старыннае, з часоў язычаскіх, народнае, багатае зместам і абычаямі свята Купалы аджыло ў жывым і творчым вобліку найбольшага, найбольш любімага, найбольш беларускага паэта тых земель, на якіх ад вякоў жыло беларускае племя.

Роля і значэнне Янкі Купалы (Луцэвіча) ў беларускай літаратуры і жыцці велізарныя. Стаўся ён неадлучнай часткай усяго народнага быту і духоўнага складу народа.

Купала жыве сярод нас сваімі вершамі, паэмамі, драмамі, жыве ўсёй сваёй багатай творчасцю, тамамі кніг жывога слова, якое ў спадчыне пакінуў.

Купалаўская ўрачыстасць у Беластоку была арганізавана Беларускім грамадска-культурным таварыствам і Таварыствам польска-савецкай дружбы. Адбылася яна 18 чэрвеня ў вялікай зале кінотэатра ТППР у Беластоку (там жа, дзе праходзіў І з'езд БГКТ і дзе святкавалася памятная вечарына 75-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы з удзелам яшчэ Уладзіславы Луцэвіч — жонкі Янкі Купалы).

Купалаўская ўрачыстасць цяпер была двухступенная: найперш даклад аб Купале прачытаў др Аляксандр Баршчэўскі. Потым слаўны мастацкі самадзейны калектыў з Гарадка паказаў наватарскую пастаноўку паэмы Янкі Купалы «Адвечная песня». Думка адаптаваць для сцэны гэты твор нарадзілася ў неспакойнай галаве Ніны Мушынскай. Музычна апрацаваў яе Сцяпан Копа.

Атрымалася свабодная сцэнічная транскрыпцыя вялікай паэмы Купалы. Увесь пачатак пастаноўкі праходзіў згодна з паэмай: родзіцца чалавек — Мужык, якога ў жыцці калісь чакалі доля і нядоля, якому спадарожнічаць будуць зменныя поры года і толькі яны будуць прыносіць яму свае дары.

У далейшай частцы пастаноўкі ўводзіць Гарадок на фон паэмы песні, вершы, сцэны з вясковага сучаснага жыцця — вясёлага і шчаслівага. Задума аўтараў пастаноўкі выразныя: прайшлі, як цёмная ноч, гады няволі і нядолі, жыццё нарадзілася для мужыка новае, лепшае. Мужык, ужо свабодны грамадзянін, жэніцца, а на вяселлі яго багатая застава і госці вясельныя гуляюць пад гукі «Лявоніхі».

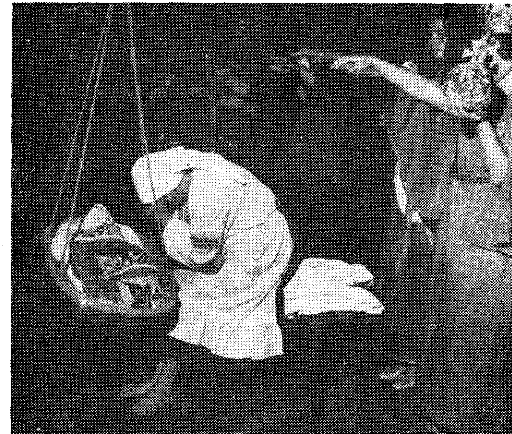
Зграбна і без перастояў пабудаваны сюжэт гарадоцкай «Адвечнай песні», якая гучыць цяпер радасным аптымізмам.

Многа песень і многа вершаў пачулі мы ад Гарадка. Паэтычныя тэксты дэкламавалі здольныя людзі, а песні!.. Што ж, трэба пачуць было гэтую згодную каляровую сімфонію калектыву, каб ацаніць яе.

Сардэчнае дзякуй Гарадку за духоўную юбілейную купалаўскую страву.

Вера Лейчук

Фота Цаф — П. Савіцкі

Пачатковая сцэна з пастаноўкі Гарадком «Адвечнай песні». На пярэднім плане маці над калыскай сына, ззаду: Жыццё, Доля, Бяда, Голад і Холад спраўляюць хрысціны над нованароджаным, даючы яму імя Мужык. Сцэна з паэмы ілюструе лёс чалавека ў дарэвалюцыйнай Расіі.

Доля Мужыка была даўней нялёгкай. Ад найменшых год цяжка працаваў пастухом у чужых.

Бурай Рэвалюцыі змяло цяжкі час. Нарадзіліся і для Мужыка новыя светлыя часы. Сцэна са спяваючымі жанчынамі характарызуе прыход лепшага. Песні гучаць «вольна і раздольна».

Неадлучныя сябры даўнейшага пастушка Поры Года прыносяць яму — цяпер вольнаму Гаспадару, дары зямлі з выпадку яго жаніцьбы.

Вяселле багатае, пад гукі «Лявоніхі» гуляюць усе госці Мужыка, якія перажылі з ім усе нядолі, а цяпер цешацца новым жыццём.

◇ Падзеі ◇ Здарэнні ◇ Факты ◇ Каментарыі ◇ Весткі ◇

СВЕТ

УДАСКАНАЛЬВАННЕ СІСТЭМЫ

ЦК КПСС і Савет Міністраў СССР прынялі пастанову па пытанню аб далейшым удасканальванні сістэмы прафесіянальна - тэхнічнай адукацыі. Прафтэхвучылішчы, адзначаецца ў пастанове, становяцца асноўнай школай прафесіянальнай падрыхтоўкі моладзі і фарміравання дастойнага папаўнення рабочага класа.

У пастанове ўказваецца, што ў рабоце прафесіянальна - тэхнічных навучальных устаноў апрача значных дасягненняў ёсць і сур'ёзныя парушэнні. У навучальным працэсе недастаткова забяспечваецца адзінства навучання і выхавання вучняў, не заўсёды ўлічваюцца змены, якія адбываюцца ў змесце працы рабочых. Марудна распрацоўваюцца навуковыя праблемы прафесіянальна-тэхнічнай адукацыі.

У мэтах далейшага ўдасканальвання прафесіянальна-тэхнічнай адукацыі прызнана неабходным: расшыраць і ўмацоўваць сярэднія прафтэхвучылішчы як найбольш перспектыўную форму падрыхтоўкі маладога папаўнення рабочага класа; развіваць тэхнічныя вучылішчы, якія даюць рабочую кваліфікацыю моладзі, якая скончыла сярэднюю агульнаадукацыйную школу; паляпшаць работу прафтэхвучылішчаў, якія рыхтуюць кадры масавых прафесій з тэрмінам навучання 1—2 гады, ствараць неабходныя ўмовы для працягу навучэнцамі агульнай адукацыі ў вячэрніх (зменных) школах рабочай моладзі. Кіраўнікі прадпрыемстваў павінны праяўляць максімум клопатаў аб завяршэнні агульнай сярэдняй адукацыі моладдзю, якая прыйшла на заводы, будоўлі, саўгасы пасля сканчэння гэтых вучылішчаў.

СУМЕСНАЯ ПРАГРАМА

У Францыі наступіла дагаворанасць адносна сумеснай урадавай праграмы паміж Французскай камуністычнай партыяй і Сацыялістычнай партыяй Францыі. Сумесная ўрадавая праграма ФКП і Сацыялістычнай партыі ахоплівае шырокае кола эканамічных, сацыяльных, палітычных, міжнародных праблем, якія стаяць перад сучаснай Францыяй.

ДЭВАЛЬВАЦЫЯ ФУНТА

Пасля ўвядзення свабоднага хісткага курсу фунта стэрлінгаў пацвердзілася папярэдняе меркаванне, што фунт стэрлінгаў прынёс фактычную дэвальвацыю. Яго курс ўстанавіўся на 5 працэнтаў ніжэй афіцыйнага ўзроўню.

ДЭМАКРАТЫ СУПРАЦЬ ВАЙНЫ

Дэмакратычная партыя выказалася за спыненне вайны ў В'етнаме і поўны вывад амерыканскіх войск да першага кастрычніка гэтага года. Такая пазіцыя запісана ў праекце палітычнай платформы дэмакратычнай партыі, які павінен быць зацверджаны на яе з'ездзе, што адкрываецца 10 ліпеня ў Маямі-Біч (штат Фларыда).

У выпадку прыходу да ўлады дэмакратычнай партыі, гаворыцца ў праекце платформы, першым рашэннем урада будзе «неадкладнае спыненне ваенных дзеянняў амерыканскіх узброеных сіл у Паўднёва-Усходняй Азіі, неадкладны і поўны вывад усіх амерыканскіх узброеных сіл з Індакітая».

(а.к.)

БССР

ПАЎГОДДЗЕ У ПРАМЫСЛОВАСЦІ

Агенцтва БЕЛТА паведамляе:

Работнікі прамысловасці рэспублікі ў спаборніцтве за дастойную сустрэчу 50-годдзя СССР і датэрміновае выкананне дзевятай пяцігодкі атрымалі значную працоўную перамогу. Датэрмінова, 28 чэрвеня, выкананы план першага паўгоддзя па рэалізацыі прадукцыі і выпуску большасці важнейшых відаў прамысловых вырабаў. Выкананы таксама план павышэння прадукцыйнасці працы.

Аб'ём прамысловай вытворчасці ў рэспубліцы ў параўнанні з першым паўгоддзем 1971 года вырас на 11 працэнтаў.

Ад сябе дадамо, што гэта вельмі высокі тэмп гаспадарчага развіцця. Такога спрыяльнага росту гаспадаркі не ведае ніводная капіталістычная краіна.

АБ СЯРЭДНЯЙ АДУКАЦЫІ

Вярхоўны Савет Беларускай ССР прыняў пастанову «Аб поўным пераходзе да ўсеагульнай сярэдняй адукацыі моладзі ў Беларускай ССР».

У пастанове, між іншым, адзначаецца:

«У рэспубліцы ствараюцца ўсе ўмовы для завяршэння пераходу да ўсеагульнай сярэдняй адукацыі моладзі, як адной з важных прадпасылак далейшага сацыяльна-палітычнага і эканамічнага развіцця нашага грамадства па шляху да камунізму. Паспяхова ажыццяўляецца ўсеагульная васьмігадовая адукацыя дзяцей і падлёткаў. Расшырана сетка сярэдніх агульнаадукацыйных школ, сярэдніх спецыяльных і прафесіянальна-тэхнічных навучальных устаноў, умацавана іх вучэбна-матэрыяльная база, павялічылася колькасць кваліфікаваных настаўнікаў і выкладчыкаў...»

Адначасова пастанова выяўляе недахопы і ўказвае спосабы іх выпраўлення на шляху да поўнага пераходу да ўсеагульнай сярэдняй адукацыі моладзі.

КАМСАМОЛЬСКІ СУБОТНІК

Больш чым 425 тысяч камсамольцаў і моладзі з Беларусі ўдзельнічалі ва Усесаюзным суботніку па нарыхтоўцы кармоў. Нарыхтавалі яны на зіму больш чым 160 тысяч тон сенажу, 6 тысяч тон сена. У суботніку прымала таксама ўдзел гарадская моладзь. Для прыкладу, камсамольцы Гродзенскага хімічнага камбіната не толькі дапамагалі калгаснікам Гродзенскага і Мастоўскага раёнаў у нарыхтоўцы зялёнага корму, але і адрамантавалі пры нагодзе шмат калгаснай тэхнікі.

ПРА СЕЛЬСКАЕ БУДАЎНІЦТВА...

...гаварылі дэпутаты абласнога Савета ў Брэсце на сваёй пятай сесіі, якая адбылася 28 чэрвеня. Абмеркавалі яны таксама справаздачу пастаяннай камісіі па справах моладзі. Прысутны быў старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Ф. А. Сурганаў.

ФЕСТЫВАЛЬ

Рыхтуецца фестываль самадзейнага мастацтва. У сувязі з гэтым у Міністэрстве культуры БССР адбылася нарада дырэктараў абласных дамоў народнай творчасці. Такія фестывалі праходзілі ўжо ў Ваўкавыскім, Шчучынскім, Мастоўскім і іншых раёнах.

(вр)

ПОЛЬШЧА

ПАСЯДЖЭННЕ ПАЛІТБЮРО

29 чэрвеня адбылося пасяджэнне Палітбюро ЦК ПАРП, на якім была праведзена ацэнка візітаў І. Броз Ціта, Ф. Кастра ў Польшчы, а таксама абмеркаваны праблемы далейшай актывізацыі раёна Бяшчадаў.

ПАСЯДЖЭННЕ ПРЭЗІДЫУМА УРАДА

30 чэрвеня адбылося пасяджэнне Прэзідыума ўрада, на якім быў разгледжаны праект пастановы Рады Міністраў аб добраахвотных гуфцах працы (ОГП), а таксама справы, звязаныя з датэрміновай пабудовай некаторых прамысловых аб'ектаў.

НАРАДЫ ПАРТЫЙНАГА АКТЫВУ

24 чэрвеня адбылася нарада партыйнага актыву ў Вроцлаве, на якой былі абмеркаваны вынікі рэалізацыі пастановы VI з'езду партыі адносна развіцця Ніжняга Шлёнска.

26 чэрвеня адбылася ваяводская нарада партыйнага актыву ў Аполі, якая прысвячалася далейшаму гаспадарчаму развіццю Апольскага Шлёнска.

27 чэрвеня адбылася нарада партыйнага актыву ў Зялёнай Гуры, на якой былі абмеркаваны праблемы далейшага грамадска-гаспадарчага развіцця Зялёнагурскага ваяводства.

28 чэрвеня адбылася нарада партыйнага актыву ў Гданьску, на якой былі абмеркаваны напрамкі далейшага развіцця Узбярэжжа.

30 чэрвеня адбылася нарада партыйнага актыву ў Кашаліне, якая прысвячалася найважнейшым праблемам далейшага грамадска-гаспадарчага развіцця гэтага рэгіёну.

1 ліпеня на нарадзе партыйнага актыву ў Шчэціне былі абмеркаваны актуальныя задачы ваяводскай партыйнай арганізацыі ў грамадска-гаспадарчым развіцці Шчэцінскага ваяводства.

У нарадах прымалі ўдзел І сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк, прэм'ер П. Ярашэвіч і старшыня Рады Дзяржавы Г. Яблонскі.

ПАСЯДЖЭННІ ПЛЕНУМАЎ ВК ПАРП

На пленарных пасяджэннях ваяводскіх камітэтаў ПАРП абмеркаваны наступныя праблемы: у Лодзі — праблемы будаўніцтва кватэр у Лодзі да 1975 года, у Ольштыне — праблемы будаўніцтва кватэр да 1990 года ў Ольштынскім ваяводстве, у Гданьску — галоўныя праблемы гаспадаркі прамысловымі матэрыяламі ў Гданьскім ваяводстве.

ВІЗІТЫ Э. ГЕРКА

24 чэрвеня І сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк і прэм'ер П. Ярашэвіч наведалі ПГР Уданін. Госці цікавіліся развіццём ПГР і ўмовамі працы яго рабочага калектыву.

*

Першы сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк наведаў рабочы калектыў гуты «Малапанэў» у Азімку. Э. Герэк знаёміўся з дасягненнямі і перспектывамі развіцця найбольшага ў краіне вытворцы адліvак. Рабочы калектыў абавязаўся даць звышпланавую прадукцыю агульнай вартасці 13 мільёнаў злотых.

(ця)

ВАЯВОДСТВА

СЕСІЯ ВРН

29 чэрвеня адбылася XVIII сесія Ваяводскай рады нарадовай у Беластоку. На сесіі быў прыняты грамадска-гаспадарчы план развіцця нашага ваяводства на 1971—1975 гады. У выніку новага плана ў галоўных галінах жыцця Беласточчына будзе развівацца хутчэй, чым планавалася ў 1970 годзе. На 2,5 мільярда злотых большыя будуць даходы насельніцтва, павялічана таксама будзе планаваная падача тавараў на рынак. Ваяводства наша атрымала таксама дадатковыя сродкі на павелічэнне жыллёвага будаўніцтва.

Галоўным заданнем у гаспадарчым плане нашага ваяводства з'яўляецца інтэнсіфікацыя сельскай гаспадаркі. Вартасць глабальнай прадукцыі павінна ўзрасці на 27,3%, у тым ліку прадукцыя раслінаводства — на 23,2%, а жывёлагадоўля — на 33,8%. Гэта тэмпы, вышэйшыя ад сярэднекраёвых.

Значна разбудоўвацца будзе ў гэтай пяцігодцы прамысловасць па перапрацоўцы сельскагаспадарчых прадуктаў, драўнінная, будаўнічых матэрыялаў, тэкстыльная, выраб адзежы, скураная, а таксама машынная і электратэхнічная прамысловасці.

Значныя сродкі будуць прызначаны на развіццё аховы здароўя, на пашырэнне сеткі сярэдніх і вышэйшых школ, а таксама прадшколляў.

ГОСЦІ З ГРОДНА

Ад 26 да 30 чэрвеня на Беласточчыне прабывалі І сакратар Гродзенскага абласнога камітэта партыі Іван Мікуловіч і старшыня выканкома Абласнога савета дэпутатаў працоўных Мікалай Малочка. Савецкія госці цікавіліся дасягненнямі нашай прамысловасці па перапрацоўцы сельгаспрадуктаў: наведалі склад-халадзільнік, даспявальню сыроў, лугавы камбінат у Візне. Пабывалі госці таксама на металаапрацоўчым камбінаце (ФПіУ) і на гайнаўскім драўнінным прадпрыемстве. Госці цікавіліся таксама ідэйна-выхаваўчымі справамі.

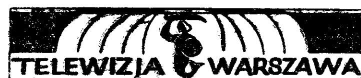
ЦЭНТРАЛЬНАЯ ЎРАЧЫСТАСЦЬ

І ліпеня ў маляўнічай мясцовасці Козі Лес (Беластоцкі павет) адбылася цэнтральная, агульнакраёвая ўрачыстасць адкрыцця новага летняга сезона ОГП — 72 (добраахвотных дружын працы) ЗМВ і ЗМС. Выбар Беласточчыны на месца агульнапольскай урачыстасці быў выражэннем прызнання цэнтральных улад за дасягненні моладзі, настаўнікаў і шырокага кола актывістаў ОГП у нашым ваяводстве. У мінулым годзе беластоцкі гуфец Медыцынскай прафесіянальнай школы акушэрак заняў І месца ў Польшчы сярод лясных гуфцаў.

НАРАДА АСВЕТНАГА АКТЫВУ

Па ініцыятыве Ваяводскай камісіі прафсаюзаў і куратарыі ў Беластоку адбылася ваяводская нарада асветнага актыву. Абмяркоўваліся справы павышэння агульнай адукацыі дарослых і кваліфікацыі. Начальнік куратарыі В. Філіпкоўскі прадставіў вынікі грамадскага кантролю, які быў праведзены на большых прадпрыемствах Беласточчыны, а таксама прапановы Прэзідыума ВКЗЗ, якія абавязвалі б прадпрыемствы праводзіць у сябе розныя формы павышэння адукацыі і кваліфікацыі.

(яч)

NIEDZIELA 9.VII.

7.40 Program dnia. 7.45 TV Kurs Rolniczy: „Lato 72" .8.20 „Przypominamy, radzimy". 8.30 „Nowoczesność w domu i zagrodzie". 9.00 „Edyta" — film TVP („Stawka większa niż życie"). 10.00 „Australia" („W cztery świata strony"). 10.45 „Kniaź i Tatarzy" — film fab. bułg. 12.25 „Przepłynąłem Kanał La Manche" — film czechosł. („Czas i ludzie"). 13.25 Dziennik. 13.40 Gra Orkiestra TV Katowice. 14.05 „Przemiany. 14.35 Dla dzieci: J. Wilkowski — „Ula i gwiazdy" („Ula i świat"). 15.00 PKF. 15.10 Program rozrywkowy „Spotkanie po latach". 15.50 „Piórkiem i węglem". 16.15 „Monachium przed Igrzyskami 1972". 16.45 „Siedem milionów" — film fab. ang. 17.45 Film muzyczny TVP — premiera miesiąca nr. 9: „Komu piosenkę". 18.30 „Tele-Echo". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 Profesor i jego uczniowie . 20.30 V Festiwal Piosenki Żołnierskiej w Kołobrzegu. Koncert finałowy: „Powędruj piosenko żołnierskim szlakiem". W przerwie ok. 21.25 Magazyn sportowy.

PONIEDZIAŁEK 10.VII.

16.40 Program dnia. 16.45 Dziennik. 17.05 „Zew morza" — film fab. wietnamski. 18.10 „Echo stadionu". 18.35 „Eureka". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr TV: E. Morris — „Drewniany talerz". 21.35 Program oświatowy. 22.10 Cykl pieśni M. Musorgskiego „Z izby dziecięcej" śpiewa Maria Sart. 22.35 Dziennik.

WTOREK 11.VII.

10.00 „Dzień oczyszczenia" — film fab. pol. 16.40 Program dnia. 16.45 Dziennik. 16.55 „Oferty." 17.15 „Wypoczynek Polaka". 17.45 Ekran Młodych. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Dzień oczyszczenia" — film fab. pol. 21.40 „Kontakty". 22.10 Dziennik.

ŚRODA 12.VII.

8.15 Matematyka w szkole: „Geoplan" cz. I. 8.50 Matematyka w szkole: „Geoplan" cz. II. 10.00 „Sens życia" — film czechosł. odc. VI („Wyrok"). 16.40 Program dnia. 16.45 Dziennik. 16.55 „Teleferie". 18.20 TV Kurier Warszawski. 18.40 „Cegielnie" — program publ. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Sens życia" — film czechosł. odc. VI („Wyrok). 20.45 PKF. 20.55 „Świat i Polska". 21.25 „Rytmy i romanse hiszpańskie". 22.00 Program filmowy. 22.30 Dziennik. Wiadomości sportowe.

CZWARTEK 13.VII.

8.15 Matematyka w szkole: „Geoplan" cz. III. 8.50 Matematyka w szkole: „Geoplan" cz. IV. 16.40 Program dnia. 16.45 Dziennik. 16.55 Magazyn ITP. 17.00 „Ptasi raj" — film dok. radz. 17.55 Program popularno-naukowy. 18.25 TV Kurier Kielecki. 18.45 „Przemysł a przyroda". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 „Przypominamy, radzimy". 20.05 „Fałszywe zeznanie" — film fab. USA. 20.55 „Refleksje". 21.25 „Ekspres" nr 4. 21.45 Polski Film Dokumentalny — filmy Festiwalu Krakowskiego. 22.30 Dziennik. Wiadomości sportowe.

PIĄTEK 14.VII.

10.00 „Fałszywe zeznanie" film fab. USA. 10.50 „Czy będziemy mieszkać na dnie mórz" — film („Człowiek i morze"). 16.40 Program dnia. 16.45 Dziennik. 16.55 „Teleferie". 17.50 „Za kierownicą". 18.20 TV Kurier Mazowiecki. 18.40 „Z paryskiej estrady". 19.05 „Turystyka i wypoczynek". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Czy będziemy mieszkać na dnie mórz" — film („Człowiek i morze"). 20.30 „Kraj". 21.10 Teatr TV: W. Szekspir — „Jak wam się podoba". 22.40 Dziennik. Wiadomości sportowe.

SOBOTA 15.VII.

10.00 „Uroki życia w mieście" — film fab. franc. 16.15 Program dnia. 16.20 Program I proponuje. 16.40 Dziennik. 16.50 „Papryka show" program rozr. węg. 17.15 „Z kamerą wśród zwierząt". 17.45 „Nie tylko dla pań". 18.05 Reportaż. 18.35 „Godzina Orfeusza" — mag. aktualności muzycznych. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.15 „Alfabet rozrywki" — „P" — program XV. 21.15 Dziennik. Wiadomości sportowe. 21.40 „Uroki życia w mieście" — film fab. franc. 23.20 „Randez-vous nad Renem" — program rozr.

Piątek, 7 lipca

7.35 Nowiny. 7.45 Bajka dla dzieci. 8.15 Filmy dokument. 9.00 Reportaż: otwarcie pomnika Janki Kupały. 10.15 Film dokument. 10.45 Nowiny. 11.55 Program dnia. 13.00 Akademia i koncert poświęcony 90-leciu urodzin J. Kupały. 18.00 Nowiny. 18.30 Piłka nożna. „Spartak" (Moskwa) — „Ararat" (Erywań). 19.15 Czas. 20.25 Komedia filmowa. 21.45 Panorama nowin.

Sobota, 8 lipca

7.00 Program dnia. 7.05 Nowiny. 7.40 Koncert chóru. 8.45 Zdrowie. 9.15 Szkatułka muzyczna. 9.25 Przegląd międzynarodowy. 9.40 Koncert. 10.00 Białe i czarne. 10.30 Film dokument. 11.20 Filmy animowane. 12.15 W świecie zwierząt. 13.25 Film TV. 14.05 Panorama międzynarodowa. 14.35 Spotkania muzyczne. 16.00 Nowiny. 16.10 W eterze „Młodość". 17.10 Film fab. 1 seria. 18.20 Transmisja z festiwalu „Złoty Orfeusz". 19.00 Czas. 19.30 Spektakl TV. 21.00 Nowiny.

Niedziela, 9 lipca

7.00 Program dnia. 7.20 Nowiny. 7.30 Spektakl dla dzieci. 8.30 Kiosk muzyczny. 9.25 Film animowany dla dzieci. 10.25 Koncert życzeń. 13.05 Film animowany. 13.15 Święto sportu i pracy. 14.15 Uniwersytet ludowy. 15.00 Klub filmowy. 16.00 Nowiny. 16.10 Transmisja z festiwalu „Złoty Orfeusz". 17.50 Film fab. 2 seria. 19.00 Czas. 19.30 Koncert.

З прамоваю выступіў Стэфан Кэнска — камендант Беластоцкай харугві ЗГП у Беластоку.

Гродзенскія піянеры, якія прыехалі проста з лагераў (у Савецкім Саюзе ўжо былі канікулы), далі багатую і разнастайную мастацкую частку. Група маладзейшых піянераў у каляровых уборах (чаго, на жаль, не відаць на здымку) выконвае беларускі народны танец.

Ля кастра міра і дружбы

Сяброўства паміж Беластоцкім ваяводствам і Гродзенскай вобласцю з кожным годам пашыраецца. Адбываецца абмен думкамі па вытворчасці, культурны абмен, а нават абмен таварамі агульнага ўжытку.

Нядаўна ў Ялоўцы адбылася сустрэча дружбы гарцэраў нашага ваяводства і піянераў Гродзеншчыны. Сустрэча была арганізавана з нагоды 50-годдзя піянерскай арганізацыі, якую адзначаюць як піянеры, так і нашыя гарцэры.

Дзяржаўная граніца паміж Беласточчынай і Гродзеншчынай становіцца граніцай усё мацнеючай дружбы і міру.

Фота А. Карпюк

Зразумела, нашыя гарцэры кожны нумар гасцей узнагароджвалі гарачымі воплескамі.

На сустрэчу прышлі сяляне з навакольных вёсак. Паколькі раніца была халоднай і дажджавой, малога Віцьку мама акрыла «хусткай».

Пачатак чэрвеня. У васьмікласнай пачатковай школе ў Астраўку Сакольскага павету гарачы час — набліжаўся канец школьнага года. Пані **Зоя Юрылік** толькі што вярнулася з трохмесячнага водпуску, у часе якога пісала магістэрскую працу на тэму «Выкарыстанне тэлевізійных перадач у навучанні біялогіі ў класах VII—VIII пачатковай школы». Тэма працы нялёгкая, у многім адкрыўчая, патрабавала самастойных педагагічных эксперыментаў і доследаў. Пісала яе З. Юрылік пад навуковым кіраўніцтвам доц. др Веслава Ставінскага ў Вышэйшай педагагічнай школе ў Кракаве.

У школе З. Юрылік у асноўным выкладае беларускую мову. Вядзе гэты прадмет ужо васемнаццаць год. У школе ў Астраўку 72 вучняў, з іх беларускую мову вывучаюць 62 асобы, гэта значыць, усе дзеці, бо тут навучанне гэтага прадмета вядзецца ад другога класа, а ў першым класе ёсць 10 вучняў.

Пані Зоя мае свае выпрабаваныя метады ў навучанні роднай беларускай мове. У другім класе звычайна пачынае ад азнаямлення дзяцей з займальнымі байкамі, развучвае вясёлыя беларускія песенькі і вершы. Заахвочвае вучняў самім расказваць свае прыгоды. І школьнікам урокі роднай мовы становяцца найпрыемнейшымі хвілінамі іх побыту ў школе, а падручнікі па гэтаму прадмету — найцікавейшымі кніжкамі. Але настаўніца ніколі не абмяжоўваецца толькі падручнікамі. На яе ўроках часта гасцююць «Вясёлка», «Бярозка», «Ніва» з «Зоркай». З гэтых часопісаў пані З. Юрылік разам са сваімі выхаванкамі выбірае цікавыя п'есы, спачатку вучні чытаюць іх па ролях, потым падбіраюць сярод сябе найбольш адпаведных выканаўцаў і развучваюць твор для пастаноўкі на школьнай сцэне.

У школе ў Астраўку не адбываецца ніводная школьная ўрачыстасць, каб у праграме яе мастацкай часткі не было беларускіх песень, вершаў, інсцэнізацый. У мінулым школьным годзе на навагоднюю ёлку З. Юрылік разам са сваімі выхаванкамі выставіла

вельмі займальны «Карагод пад Новы год». Матэрыял пачарпнула з «Вясёлкі». Сцэнка карысталася вялікім поспехам сярод вучняў і была ўспрынята гарачым адабрэннем у бацькоў. Найлепшым акторам аказаўся Франак Камінскі (дасканала адыграў ролю мядзведзя).

Калі пані З. Юрылік была вельмі занята сваёй вучобай у ВПШ, мастацкай самадзейнасцю вучняў заняўся дырэктар школы Яўген Чабан. Пад яго кіраўніцтвам школьнікі паставілі п'есу А. Якімовіча «Чалавек-невідзімка», змешчаную ў «Бярозцы». Ставілі п'есу два разы: школьнікам і дарослым і вельмі ўдана. Выканаўцы: Федзя Алекша, Яланта Гудалеўская, Таіса Алекша, Зіна Бандарук аказаліся таленавітымі акторамі.

У школе ў Астраўку любяць беларускую кнігу. Праўда, ў школьнай бібліятэцы на 2300 тамоў на беларускай мове ёсць усяго каля 400 пазіцый. Але яны ўвесь час знаходзяцца ў чытанні. Настаўніца З. Юрылік няспынна клапоціцца пра пашырэнне чытальніцтва беларускіх кніг. Яна расказвае аб іх на ўроках беларускай мовы, кожную чвэрць прадбачвае кнігі для пазакласнага чытання і прысвячае ім спецыяльныя ўрокі. Беларуская кніга заўсёды прысутнічае на кніжных выстаўках у школе побач з кнігамі на польскай і рускай мовах. Кожны год у верасні або кастрычніку З. Юрылік спецыяльна выязджае ў Саколку або Беласток, каб новымі набыткамі з кнігарань узбагаціць школьны кнігазбор, а пры нагодзе — закупіць і патрэбныя вучням падручнікі па беларускай мове. Вучні і іх бацькі ў Астраўку не мусяць адпраўляцца ў пошукі падручнікаў па роднай мове, яны заўсёды ёсць у продажы ў самой школе.

Пад канец нашай размовы з З. Юрылік я выказаў свой непакой, што яна, здабыўшы магістра біялогіі, не будзе ўжо весці беларускай мовы ў школе.

— Што вы! — усклікнула пані Зоя. — Мне вельмі падабаецца біялогія, але ўсёй душой я люблю беларускую мову. І не толькі буду весці гэты прадмет у школе, але і паклапачуся, каб у гэтым годзе актывізаваць гурток БГКТ у суседніх Піражках. Займуся і конкурсамі на беларускую песню сярод школьнікаў і сярод дарослых. Мусім таксама рушыць драматычны гурток у Піражках. А ў нашай школе, дык тым больш — і інсцэніроўкі, і насценныя газеткі, і дэкламатарскі конкурс, і вечарыны... Я такую працу люблю!

І мне было вельмі прыемна бачыць паню Зою Юрылік — вопытнага педагога, настойлівага чалавека і самаахвярнага грамадскага дзеяча.

Ігнат Снарскі

КААПЕРАТЫЎНАЕ БУДАЎНІЦТВА

У Міхалове, Беластоцкага павету пабудаваны першы кааператыўны блок на 36 сем'яў. Зараз жыллёвы кааператыў у гэтым мястэчку мае 100 членаў, сярод якіх значную колькасць складаюць рабочыя з мясцовай тэкстыльнай фабрыкі, з кравецкага кааператыва, ГС і іншыя.

Фота: Я. Цялушэцкі

ГЕКТАРЫ ХЛЕБА

У Беластоцкім павеце закончылі працу грамадскія калектывы кантролю выкарыстоўвання зямлі. У павеце працавала 209 калектываў, якія сваёй дзейнасцю ахапілі 246 вёсак у павеце.

Зараз у Беластоцкім павеце 11,7 тыс. гектараў зямлі загаспадаранай кепска. З гэтага ліку 7,6 тыс. гектараў зямлі з'яўляецца ўласнасцю індывідуальных гаспадароў, 3,5 тыс. гектараў належыць дзяржаўнаму фонду зямлі, а астатняя колькасць гектараў з'яўляецца ў карыстанні т.зв. грамадскіх супольнасцей.

Найбольш складаней справай з'яўляецца адпаведнае загаспадарванне зямлі, якая належыць індывідуальным гаспадарам. Можна тут вылучыць некалькі груп гаспадарак, зямля якіх не выкарыстоўваецца згодна з патрэбамі нашай эканомікі.

У павеце налічваецца больш 260 гаспадарак, якія маюць даўгі. Зямля гэтых гаспадарак будзе перададзена ў фонд дзяржавы іменна за гэтыя даўгі.

Больш чым 1,5 тыс. гектараў — зямля пакінутая. Фармальна ў «рэестрах» ёсць уладальнікі гэтай зямлі, але фактычна гэта зямля нічыя. Найчасцей выкарыстоўваецца яна гаспадарамі - суседзямі ў якасці пашы. Зразумела, гэта зямля не толькі не дае хлеба, але часта ялавее таму, што «часовыя» гаспадары не прымяняюць ні ўгнаення, ні асноўных агратэхнічных працэдур.

Як у першым, так і ў другім выпадку зямлі гэтыя можна загаспадарыць, аддаючы іх у арэнду індывідуальным гаспадарам або сельгасгурткам, але толькі ў тым выпадку, калі яны будуць перададзены ў фонд дзяржавы.

У Беластоцкім павеце ёсць даволі вялікая колькасць гаспадарак (422), уладальнікі якіх дагэтуль апрацоўваюць зямлю, выконваюць свае абавязкі. Аднак не маюць яны маладзейшых рук да працы, а іх узрост ужо не дазваляе (або ў хуткім часе не будзе дазваляць) на інтэнсіўнае гаспадаранне зямлёй. Гэтыя гаспадаркі будуць пераняты ў фонд дзяржавы за пенсію.

З аналізу матэрыялаў грамадскіх калектываў вынікае, што ў павеце налічваецца больш 200 гаспадарак, слаба выкарыстоўваючых глебу, нягледзячы на тое, што маюць яны бліжэйшых ці далейшых наследнікаў. Часта ўладальнікі гэтай зямлі і хацелі б перадаць зямлю, але не надта ведаюць, як гэта зрабіць, а часта бывае і так, што самі не могуць гаспадарыць, але і іншаму (нават сыну ці дачцы) перадаць не хочуць. У справе гэтай ёсць адпаведныя законы, якія простым спосабам рэгулююць перадачу зямлі наследнікам.

Урэшце ёсць даволі вялікая колькасць гаспадарак з кепска загаспадаранай зямлёй, якія патрабуюць дапамогі сельскагаспадарчай службы, паколькі іх гаспадары не заўсёды прымяняюць кваліфікаванае насенне, не заўсёды маюць адпаведны гадаўляны матэрыял, не карыстаюцца механізацыйнымі паслугамі сельгасгуртком. Здараецца, што гэтыя гаспадаркі маюць даўгі ў дзяржавы, якія не дазваляюць развіцца гаспадарцы. Дапамога сельскагаспадарчай службы, а ў выключных выпадках нават адтэрміноўка даўгоў могуць паставіць на ногі гэтыя амаль 200 гаспадарак.

У Беластоцкім павеце грамадскія калектывы выявілі 1300 гаспадарак, якія кепска выкарыстоўваюць глебу. Найвялікшая іх колькасць выступае на тэрыторыі ГРН Заблудаў, Шымкі, Рафалоўка, Гарадок, Міхалова і Зубкі. З'ява гэтая не з'яўляецца чымсьці нечаканым. Перш за ўсё гэта вынік «старэння» вёскі, а больш агульна гаворачы, урбанізацыі краіны.

Але зямля павінна даваць плёны, вышэйшыя плёны, чым давала дагэтуль. Таму іменна паступова пераймаць яе будзе дзяржава, а потым перадаваць для загаспадарвання сельгасгурткам, прадукцыйным спулдзельням і ПГР.

У Беластоцкім павеце прадбачваецца арганізаванне двух ПГР-аў: на тэрыторыі ГРН Зубкі і Заблудаў, якія пяроймуць больш 1800 гектараў зямлі. Сельгасгурткі і МБМ загаспадараць амаль 3,5 тыс. гектараў угоддзяў.

Зразумела, справа загаспадарвання такой вялікай колькасці зямлі — нялёгкая. З часам напэўна народзяцца новыя спосабы загаспадарвання гэтай зямлі. Аднак зараз ужо вядома, што гэтыя 11 тыс. гектараў слаба выкарыстанай зямлі — гэта гектары вельмі патрэбнага краіне хлеба.

А. Карпюк

ФРОНТАМ ДА ВЁСКІ

АБАВЯЗКОВАЯ СТРАХОЎКА БЫДЛА

Абавязковая страхоўка жывёлы адносіцца да быдла і коней ва ўзросце ад 6 месяцаў.

ПЗУ выплачвае страхоўку, калі жывёліна здохне, або павінна быць дабіта ў выніку хваробы або няшчаснага выпадку. Адносіцца гэта і да выпадку камплікацый у выніку цяжарнасці або ветэрынарнай працэдуры.

Аб патрэбе дабіцця павінен пасведчыць ветэрынар, калі ён лічыць, што на працягу трох месяцаў жывёліна здохне, што конь у выніку хваробы або выпадку страціць сваю прыдатнасць, або калі агрэсіўнасць жывёліны пагражае людзям, якія яе абслугоўваюць.

Калі няма магчымасці атрымаць апінію ветэрынара, а ў выніку скалечання жывёліны неабходна дабіць яе з мэтай захавання мяса, або з мэтай скарачэння яе пакут, пасведчанне могуць выставіць двое вопытных сялян.

ПЗУ не адказвае за шкоды, выкліканыя некаторымі заразнымі хваробамі.

Павятовая рада нарадовая спецыяльнай пастановай устанаўлівае аднолькавыя нормы для коней і асобна аднолькавыя нормы для быдла, прызначанага на ўбой, і 200% вартасці сярэдніх коней, прызначаных на ўбой.

ПЗУ разам з уласнікам жывёліны ў прысутнасці прадстаўніка грамадскай рады нарадовай устанаўлівае вышэйшыя ад гэтых нормаў сумы страхоўкі ў адносінах да быдла ва ўзросце 3—10 год і коней ад 2 да 20 год.

ПЗУ штогод праводзіць рэгістрацыю жывёлы пры супрацоўніцтве грамадскай рады нарадовай, аб чым спецыяльным абвяшчэннем паведамляе жыхарам. Аб застрахаванні ПЗУ паведамляе страхавым дакументам, у якім падаецца колькасць і від жывёлы, страхавая сума і належная складка.

У выпадку хваробы жывёліны ўласнік абавязаны паклікаць прадстаўніка ветэрынарнай службы і выконваць яго загады. Калі б жывёліна здохла, уласнік павінен неадкладна паведаміць прадстаўніку ветэрынарнай службы, які ўстановіць прычыну смерці. На працягу 24 гадзін павінен ён паведаміць інспектарам ПЗУ, а на працягу 7 дзён злажыць у ПЗУ фармуляр, сцверджаны грамадскай радай нарадовай, аб узросце і стане адкормлівання жывёліны, а таксама дадаць апінію прадстаўніка ветэрынарнай службы і доказы, колькі атрымаў за скуру і мяса, а таксама пасведчанні аб коштах лячэння.

Кампенсацыя за шкоду не прыслугоўвае:

1. У выпадку злога замеру, або відавочнай нядбайнасці ўласніка.

2. Калі з віны ўласніка немагчыма ўстанавіць прычыну шкоды.

3. Калі ўласнік, які не ўпісаны ў эвідэнцыю будынкаў і рухомай маёмасці, якія падлягаюць прымусовай страхоўцы, на працягу 15 дзён пасля заканчэння рэгістрацыі жывёлы не павядоміць у ПЗУ аб тым, што мае жывёлу.

Кампенсацыя выплачваецца:

Для коней: ад 30% — ва ўзросце да 1 года, да 120% — ва ўзросце ад 3—11 год і да 40% — ва ўзросце вышэй 17 год.

Для быдла: ад 20% ва ўзросце да 1 года, да 100% ва ўзросце ад 2—11 год і да 80% ва ўзросце звыш 11 год. Кампенсацыя выплачваецца на працягу трох тыдняў ад атрымання ў ПЗУ паведамлення аб шкодзе.

В. Склубоўскі

СТУДЭНТЫ АБ НАВУЧАННІ

Зэтэмэсаўскія арганізацыі трох беластоцкіх вышэйшых навучальных устаноў зрабілі ацэнку вынікаў навучання членаў ЗМС. Ацэнка праводзілася на аснове размоў з паасобнымі студэнтамі, даных з дэканатаў, а таксама на аснове дыскусіі, якая вялася на сходах арганізацыі.

Высветлілася, што студэнты — члены ЗМС маюць у сярэднім лепшыя ацэнкі, чым сярэдняя ўсіх студэнтаў. Напэўна, у асноўным гэта заслуга арганізацыі, якая ў большай ступені, чым у папярэдніх гадах ставіла перад сваім актывам больщыя патрабаванні.

У часе разгляду справаздачы навучання на сходах, сустрэчах і пленарных пасяджэннях праўленняў ЗМС было выяўлена шраг недахопаў і прапаноў.

Студэнты філіяла Варшаўскага ўніверсітэта звярталі ўвагу на дрэнны план заняткаў на ўсіх факультэтах. Праяўляецца гэта перш за ўсё ў вялікай колькасці «акенак», а таксама ў значнай колькасці заняткаў пасля абеда. Студэнты педагагічнага факультэта гаварылі аб малой колькасці навуковых дапаможнікаў, патрэбных для практычных заняткаў, і аб вялікай колькасці літаратуры, якую цяжка атрымаць у бібліятэках, а якая даволі часта не выкарыстоўваецца ў часе заняткаў. У сувязі з гэтым студэнты — зэтэмэсаўцы запрапанавалі: паменшыць колькасць літаратуры па тэорыі выхавання і навучання, па псіхалогіі, а тую, якая застаецца — максімальна выкарыстаць; лекцыі выкладчыкаў сістэматычна «пераплятаць» практычнымі заняткамі; прадоўжыць працу чытальні ў Доме студэнта; павялічыць колькасць пакояў для ціхіх заняткаў студэнтаў.

На матэматычна-прыродазнаўчым факультэце філіялу УВ студэнты звярнулі ўвагу на спосабы вядзення практычных заняткаў. Вельмі часта не хапала тут часу на дыскусію і на задаванне пытанняў. На факультэце права і адміністрацыі студэнты скардзіліся на неатракцыйнае вядзенне лекцый па палітэканоміі сацыялізму. На думку слухачоў, неўласціва праводзіцца тут таксама заняткі па дзяржаўнаму праву, дзе студэнты пасіўна прыслухоўваюцца да выказванняў аднаго са сваіх калегаў аб яго дыпломнай працы.

Будучыя лекары, студэнты медыцынскай акадэміі звярталі ўвагу на малую функцыянальнасць студэнцкай практыкі, якая адбываецца ў часе канікулаў. Прапанавалі яны, каб практыка нулявога года адбывалася ў бальніцы. Практыка студэнтаў IV курса павінна быць скарочана ў санэпідзе, а 2 тыдні гэтай практыкі павінны быць выкарыстаны на клінічную практыку або на станцыі хуткай дапамогі.

З вышэй пададзеных прыкладаў вынікае, што значную колькасць прапаноў і спраў можна вырашыць на месцы ў рэктараце ці дэканаце.

Аднак трэба адзначыць, што шмат месца было прысвечана справам індывідуальных адносін студэнтаў да навукі. Адной з найбольш пасіўных з'яў з'яўляецца тое, што студэнты бясплянава і несістэматычна вучацца. Амаль усюды справа выглядае так, што студэнты прыступаюць да інтэнсіўнай навукі (праз цэлы дзень ці ноч) перад самымі экзаменамі. Вельмі некарысным з'яўляецца тое, што студэнты не ўмеюць і не хочуць карыстацца выкладамі.

АК

Беларуская літаратура — Аляксандар БарШчэўскі

ПЕРЫЯД XIX СТАГОДДЗЯ

ВІНЦУК ДУНІН-МАРЦІНКЕВІЧ
ЧАСТКА III

Творчасць Вінцука Дуніна-Марцінкевіча прадстаўляе сабой, несумненна, цікавую і складаную з'яву. Адбіліся ў ёй тыя палітычныя і грамадскія пагляды пісьменніка, аб якіх мы ўжо гаварылі. Як вядома, пісьменнік хацеў прымірыць тое, што прымірыцца не магло. Прагнуў бачыць у згодным сужыцці *селяніна і пана*. Вось гэтай ідэі і прысвяціў пісьменнік большасць сваіх твораў. Калі разглядаць ідэі літаратурных твораў Дуніна-Марцінкевіча з пункту гледжання гістарычных заканамернасцей, дык трэба было б назваць іх недарэчнымі. Мараў пісьменніка гісторыя не пацвердзіла. Дунін-Марцінкевіч не пісаў наогул аб тым, што было ў жыцці, а толькі аб тым, што паводле пісьменніка павінна ў ім быць. Паэт ідэалізаваў рэчаіснасць. Прасочваў яе праз прызму сваіх жаданняў і меркаванняў. Зрэшты, не ён адзін фальшаваў праўду. У гісторыі літаратуры мы можам знайсці нямала твораў, напісаных некалькі дзесяткаў год таму назад аб вёсцы, у якіх столькі праўды было аб вёсцы, што кот наплакаў. Значыць, кожная эпоха мае сваіх Дунінаў-Марцінкевічаў, якія ўпрыгожваюць брыдкае, якія нясуць філасофію пацяшэння. Хто ведае, можа сапраўды ў гэтым і павінна заключацца галоўная істота паэзіі незалежна ад эпохі, у якой яна стваралася.

Складанасць творчасці Дуніна-Марцінкевіча праяўляецца і ў тым, што не ўсе яго творы змяшчаюцца ў рамках стылістыкі аднаго літаратурнага напрамку. Пачатковы перыяд творчасці ўтрыманы быў у стылістыцы сентыменталізму, у другім узмацніліся элементы крытычнага рэалізму. Перамену гэтую трэба звязваць з польскім пазітывізмам, які праявіўся ў літаратуры пасля ўпадку студзеньскага паўстання 1863 года.

Складанасць творчасці Дуніна-Марцінкевіча праявілася і ў тым, што пісаў ён па-беларуску і па-польску. Часта нават у адным і тым самым творы паслугоўваўся пісьменнік і беларускай і польскай мовамі. У такіх выпадках мова героя залежала ад яго паходжання. Прадстаўнікі шляхты і інтэлігенцыі паслугоўваюцца польскай, а сяляне беларускай мовай.

Да найважнейшых твораў Дуніна-Марцінкевіча трэба аднесці наступныя: лібрэта опер «Pobór rekrucki» і «Walka muzyków». Тэксты гэтых твораў аднак не захаваліся. Паводле некаторых крыніц оперы гэтыя ставіліся на сцэнах. Мабыць, аднак не карысталіся вялікім поспехам. Да больш вядомых і захаваных твораў пісьменніка належаць: опера «Сялянка» — 1846 г.; паэмы: «Гапон» — 1854, «Вечарніцы» — 1855, «Купалле» — 1855; сцэнічныя творы: «Пінская шляхта» — 1866, «Залёты» — 1870 г.

І так адно з першых месц у творчасці пісьменніка займае опера «Сялянка». Галоўнымі постацямі оперы з'яўляюцца арыстакрат Лятальскі, шляхцянка Юлія, наглядач Выкрутач, войт Навум. Кожная з гэтых постацей гэта носьбіт акрэсленых ідэй. Лятальскі — сімвал франкамана, Юлія — сімвал жаночасці і прывязанасці да роднай зямлі, Выкрутач — сімвал ашуканства, войт — сімвал народнай кемлівасці і крытыцызму.

Опера «Сялянка» тыпова сентыментальны твор. Выступілі ў ім амаль усе характэрныя для гэтага напрамку рысы.

Пісьменнікі — сентыменталісты ўслед за Фонтэнэлем пераапраналі ахвотна сваіх герояў-шляхцічаў у сялянскую вопратку і паказвалі іх на ўзлонні прыроды, у атмасферы сялянскага пейзажу. Марцінкевіч выкарыстаў гэты прыём да больш глыбокіх мэт. Пераапрануў гераіню Юлію ў вопратку сялянскай дзяўчыны з той мэтай, каб пераканаць арыстакрата Лятальскага ў маральных вартасцях простага люду, у вартасцях мясцовай прыроды, ва ўзбагачаючым чалавека пачуцці патрыятызму.

Галоўнай мэтай, якую ставіць перад сабой пісьменнік, з'яўляецца асуджэнне франкаманіі — ідэалогіі, моднай сярод арыстакратаў XVIII і пачатку XIX ст.

Франкаманы грошы, высcаныя з паднявольных сялян у Беларусі, Польшчы і Расіі, прагульвалі ў Парыжы. З пагардай адносіліся яны да роднай краіны, да сялян, да сваёй прыроды... і да роднай мовы. Размаўлялі па-французску. Калі даводзілася гаварыць на роднай мове, не вымаўлялі «р», ужывалі французскага сінтаксісу, як бы не хочучы ўплятаць у гутарку французскія словы. Такіх «манаў» новага тыпу, якія ахвотна пакідаюць родную мову і прымыкаюць да чужой, да сёння на свеце нямала. Дунін-Марцінкевіч такіх людзей ненавідзеў. Не мог зразумець, як можна не любіць мясцовы каларыт, мясцовы пейзаж, мясцовую мову. Зрэшты, разумеў і тое, што чалавек, які пераняў сваё на чужое, пры нагодзе ахвотна прамяняе чужое на наступнае і наступнае чужое. Такі тып рэнегата выклікаў у Дуніна-Марцінкевіча агіду. І такі тып чалавека заатакаваў ён у «Сялянцы».

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З ГРОДНА

АЛЕЯ ДРУЖБЫ

Было гэта восенню 1970 года. Калгаснікі калгаса Калініна Карэліцкага раёна адзначалі дваццацігоддзе сваёй гаспадаркі. На ўрачыстасць, звязаную з юбілеем, прыбыла дэлегацыя з калгаса імя Мікалая Астроўскага Чаркаскай вобласці на чале з старшынёй Аляксандрам Бортнікам. Украінскія таварышы прывезлі з сабой саджанцы перамідальных таполяў, якія тады і пасадзілі ля праўлення калгаса. Гэта алея — сімвал братэрства, еднасці ўсіх нацый і народнасцяў, аб'яднаных у Саюзе Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

Кожны дзень мы ўсё больш і больш становімся не толькі вачавідцамі, але і актыўнымі ўдзельнікамі вялікага працэсу ўзаемаўзбагачэння і збліжэння народаў. Дзякуючы гэтаму працэсу мацнеюць эканамічныя сувязі, рассоўваюцца нацыянальныя рамкі, пашыраюцца гарызонты мышлення, творчасці і быту народаў. Ажыццяўляецца тое, аб чым гаворыцца ў Праграме КПСС: «З перамогай камунізму ў СССР адбудзецца яшчэ большае збліжэнне нацый, узрасце іх эканамічная і ідэйная супольнасць, разаўюцца агульныя камуністычныя рысы іх духоўнага аблічча».

З калгасам імя Н. Астроўскага Манькаўскага раёна Чаркаскай вобласці ў калінінцаў даўняя дружба. Хлебаробы двух калгасаў спаборнічаюць, абменьваюцца дэлегацыямі, раяцца між сабой, як лепш весці грамадскую гаспадарку, аказваюць адзін другому практычную дапамогу.

Карэліцкія хлебаробы шмат перанялі ў манькаўцаў з практыкі кіравання буйнай сацыялістычнай сельскагаспадарчай вытворчасцю. Напрыклад, у Чаркаскай вобласці ў кожнай гаспадарцы даўно ўжо створаны камунгасы, якія ўзялі на сябе ўсе клопаты па пытаннях будаўніцтва і рамонту дамоў, гаспадарчых пабудоў, па добраўпарадкаванню населеных пунктаў, нарыхтоўцы і дастаўцы паліва. Карэліцкія хлебаробы прыйшлі да вываду, што такія ж камунгасы трэба мець і ім. Цяпер яны ўжо створаны. У калгасе Калініна, напрыклад, у камунгасе працуе брыгада будаўнікоў з сямі чалавек. Яму перададзена неабходная тэхніка: трактар МТЗ-50, трактар Т-16, дзве аўтамашыны, іншыя механізмы. У 1971 годзе камунгас выканаў будаўляных прац на суму звыш 11 тысяч рублёў.

Украінскія хлебаробы штогод аказваюць беларускім калегам вялікую дапамогу насеннем высокіх рэпрадукцый высокаўраджайных культур. Вось адзін з прыкладаў. Высяваючы азімую пшаніцу «міронаўская — 808» было заўважана, што гэты сорт ужо з чацвертай рэпрадукцыі пачынае рэзка зніжаць ураджайнасць. Аказваецца, «міронаўка» хутка выраджаецца. Трэба было аднаўляць насенне. Але дзе ж браць яго, калі насенневодства гэтага гатунку ў вобласці толькі заранджалася. І вось тут дапамаглі ўкраінскія сябры. Штогод яны адпускаюць па дзесяць — пятнаццаць тон насення «міронаўкі» першай ці другой рэпрадукцыі. Дзякуючы гэтай бескарыснай дапамозе ўраджай зернавых расце з году ў год. У першым годзе пяцігодкі калінінцы сабралі па 31,5 цэнтнера з гектара ў параўнанні з 13,7 цэнтнера ў 1966 годзе, а ўраджай азімай пшаніцы за гэты час павысіўся з 18 да 35,6 цэнтнера.

З Манькаўскага раёна ў Беларусь завезены таксама новыя перспектыўныя гатункі азімай пшаніцы айчыннай і зарубежнай селекцый, такіх, як «палеская», «гайнес», «юбілейная», «Аўрора» і інш. Усе яны пасеяны ў якасці эксперыменту на спецыяльных дзялянках для вывучэння іх прыспасаблення да мясцовых умоў.

У сваю чаргу беларускія калгаснікі аказваюць дапамогу ўкраінскім таварышам насеннай бульбай, лубінам і іншымі патрэбнымі для іх культурамі. Часта абменьваюцца дэлегацыямі, інфармуюць адзін другога аб дасягнутых поспехах, збіраюцца разам для падвядзення вынікаў сацыялістычнага спаборніцтва.

...З кожным годам растуць, набіраюць сілы таполі, пасаджаныя ў алеі Дружбы. Мацней развіваецца дружба двух калгасаў з братніх рэспублік.

А. Чэрняк

Вясковая прыгажосць

Паўлы ў Бельскім павеце. Сярод зялёных дрэў стаіць жывапісна размаляваны драўляны дом. Міжволі спыняешся, каб паглядзець на яго, каб палюбавацца.

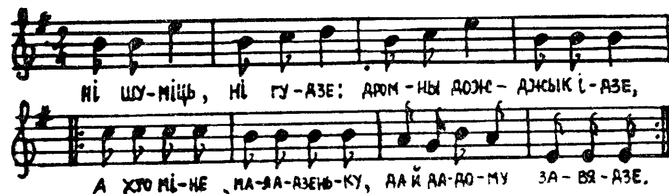
Аказваецца, што ўсё тут — і гэтае сонца, што ярка зіхаціць пад дахам ганка, і гэтых ільвоў, што бароняць спакой у сям'і, і ўсё іншае, — выканаў і размаляваў уласнаручна гаспадар гэтага дома Мікалай Філіпюк, вясковы столяр і ўвогуле майстар на ўсе рукі.

Тэкст і Фота В. Рудчык

ФАЛЬКЛОР

ЖАРТОЎНАЯ

Ні шуміць, ні гудзе:
Дромны дожджык ідзе.
А хто міне, маладзеньку,
Да й дадому завядзе?
А хто міне, маладзеньку,
Да й дадому завядзе?
Аказаўся казак
На салодкум мяду:
— Гуляй-гуляй, дзеўчынэнько,
То й дадому завяду.
Гуляй-гуляй, дзеўчынэнько,
То й дадому завяду.
— Ні прашу я цібе,
Ні вядзі ты міне:
Есць у міне ойцец-маці —
Будзе біці міне.
Есць у міне ойцец-маці —
Будзе біці міне.
Ой, ні б'еце міне,
І ні лайце міне,
Як я вам надаела —
Та аддайце міне.
Як я вам надаела —
Та аддайце міне.
Ох, аддайце міне
Да й за Ясенька,
Каб я была малада
Да й прыкрасненька.
Каб я была малада
Да й прыкрасненька.
Ох, аддайце міне
За настрычнавага,*
Каб я сваё бело лічко
*Да настрынчывала**.*
Каб я сваё бело лічко
Да настрынчывала.

* слова незразумелае для спявачкі; хіба, павінна быць: «Настульчынаго», г. зн. сына Настулі.

** відаць, ад слова «выстрынчыць», «выстрынчваць» — г. зн. прыбраць, прыхарошыць, упрыгожыць. — МГ.

Запісаў 22 красавіка 1972 г. Мікалай Гайдук ад Лідзіі Салавей 1921 г. нараджэння, якая жыве ў вёсцы Лявонавічы Беластоцкага павету. З магнетафоннай стужкі нотны запіс зрабіў Сяргей Лукашук.

СЯБРЫ ДЗЯЦЕЙ

Дзяржава наша заўсёды шмат увагі звяртала на выхаванне маладога пакалення. Але ў апошнія гады вельмі была падкрэслена справа паляпшэння апекі над дзецьмі.

Значна шырэй заняліся гэтым розныя грамадскія ўстановы.

Для каардынацыі працы розных устаноў на карысць дзяцей створана было Таварыства сяброў дзяцей (ТПД).

Таварыства сяброў дзяцей існуе ўжо ў нашым ваяводстве шмат гадоў. Дзесяць год назад праславілася яно на ўсю Польшчу стварэннем новага тыпу прадшколляў — на грамадскім утрыманні, так званых грамадскіх (сполэчных) прадшколляў. Жыццё паказала, як моцна яны былі патрэбны.

Значную частку сваёй дзейнасці ТПД прысвячае арганізацыі летняга адпачынку для дзяцей. Сёлета, дзякуючы большым фінансавым магчымасцям, якія ТПД атрымала ад розных устаноў, пашыраны ўсе формы летняга адпачынку. 2,7 мільёна злотых — гэта ўжо не такая малая сума. За гэтыя грошы зможа пабываць на пляцоўках ТПД 10 тысяч дзяцей. Будуць гэта пастаянныя і вандроўныя лагеры (зусім новая форма), дамы адпачынку для вясковых дзяцей у гарадах, аздараўляючыя калоніі пад апекай службы здароўя і іншыя.

Аздараўляючыя калоніі — гэта спецыяльны адпачынак для дзяцей са скрыўленым пазваночнікам, для хваравіта тоўстых, асобна для дзяцей з дрэнным вымаўленнем і іншыя. Там пад наглядам лекара дзеці, адпачываючы, будуць праходзіць адпаведны, патрэбны для іх здароўя курс лячэння. У гэтым годзе на аздараўляючых калоніях ТПД будзе таксама большасць вясковых дзяцей.

Па прыкладу Замброўскага павету, амаль усе паветы Беласточчыны ўвялі ў сябе так званыя «вчасы» для вясковых дзяцей. Ахвотных на такі адпачынак вельмі многа. У час тыднёвай пабыўкі дзеці два разы выязджаюць на экскурсіі — раз у Варшаву, другі раз — па Беласточчыне. Добра было б, каб ТПД магло пашыраць іменна гэту форму адпачынку вясковых дзяцей, якая вельмі хутка спадабалася і бацькам і дзецям. Але на гэта патрэбны фінансавыя сродкі.

У час летніх канікул пад апекай ТПД на вёсках арганізуюцца паўкалоніі, дзіцячыя станіцы, дзяцінцы. Колькасць іх таксама вельмі моцна залежыць ад фінансавых магчымасцей ТПД. У апошні час у справу арганізацыі дзяцінцаў на вёсцы ў месяцы найбольш гарачых палявых работ уключыліся сельгасгурткі. Супрацоўніцтва вясковых сельскагаспадарчых гурткоў з ТПД дае вельмі добрыя вынікі. Гурток мае сродкі і месца на дзяцінец, а ТПД забяспечвае апеку над дзецьмі.

Асаблівую праблему для ТПД прадстаўляюць дзеці бацькоў, якія скаціліся на так званае грамадскае дно: розныя п'яніцы, нярэдка злодзеі, малаадказныя за свае паводзіны людзі. Дзеці, якія вымушаны прабываць у такім асяроддзі, у дамах з кашмарамі п'янства, вельмі цяжкія ў выхаванні ў школе, непаслухмяныя, супярэчлівыя, раззлаваныя на жыццё.

ТПД ставіць сабе задачу памагчы гэтым дзецям убачыць лепшы свет, знайсці сяброў сярод дзяцей, стварыць ім такія ўмовы, каб і яны маглі спрабаваць звычайнага, бесклапотнага дзяцінства. З думкай аб іх ТПД накіравала да ўсіх прадпрыемстваў і ўстаноў, дзе працуюць бацькі гэтых «цяжкіх» дзяцей, просьбы знайсці для гэтых дзяцей месцы на летніх калоніях. Тымі ж дзецьмі, бацькі якіх нідзе не працуюць, ТПД займецца само.

У гэтым годзе па ініцыятыве Таварыства сяброў дзяцей у малых мясцовасцях будзе аддадзены ў карыстанне цэлы шэраг дзіцячых пляцовак для гульняў. Ва ўсходніх паветах нашага ваяводства будуць яны ў Трасцянцы (Гайнаўскі пав.), Бранску (Бельскі пав.), Гуранах (Сакольскі пав.), Васількове (Беластоцкі пав.), Харажоўцы (Дуброўскі пав.), Дзядковічах (Сямяціцкі пав.) і іншых.

За вялікі ўклад працы і шмат сэрца ў справу апекі над дзецьмі старшыня Ваяводскага праўлення Таварыства сяброў дзяцей Леакадыя Сарока нядаўна была ўзнагароджана Кавалерскім Крыжам Адраджэння Польшчы. Сардэчна віншуем!

Яніна Чэрнякевіч

НА СПАРТЫЎНАЙ НІВЕ

Футбалісты з Валілаў

Дагэтуль мала калі і мала хто заводзіў гаворку на тэмы спорту ў вёсцы Валілы, Беластоцкага павету. Хлопцаў тут шмат, але не адчувалі яны асаблівай цягі да спорту. Часамі, бывала, возьмуць мяч ды выйдуць на спартыўную пляцоўку, выкарыстоўваючы вольны час у святочны дзень. Дагэтуль спорт тут пакутваў. Усё адмянілася неяк у гэтым годзе. Хлопцы заснавалі футбольную каманду. Прайшло ўсяго пару месяцаў, і ў Валілах нават старэйшыя жыхары пачалі заводзіць гаворку на тэму вясковага спорту. Футбольная каманда сыграла з такімі ж камандамі са Страшава, з Зуброў, Саколляга і Гарадка. Два з іх нават выйгралі. У апошні час прымалі яны ўдзел у грамадскай спартыўнай алімпіядзе ў Валілах-станцыі. Тут мы іх сустрэлі і зрабілі памятны здымак. Сёння падаем склад каманды: Міраслаў Дзярманскі, Сцяпан Дзярманскі (варатар), Генрык Ужэндоўскі, Мікалай Лісоўскі, Уладзіслаў Сядлецкі,

Сяргей Грыцук, Юрка Верабей, Юрка Тарасевіч, Баляслаў Матус, Вечаслаў Казёл, Славамір Жамойда.

Тэкст і фота: (ЦЯ)

Беларускія кнігі

Кнігарня ў Саколцы, вул. Гродзенская 5, мае ў продажы наступныя кнігі на беларускай мове:

Брыль Янка, «Адзін дзень». Апавяданні, аповесць, нарыс. Мінск 1968, стар. 264, цана 4 зл. 50 гр.

Зборнік лепшых твораў дасканалага майстра беларускай прозы. Шчырасць і праўдзівасць, глыбокі лірызм і жыццесцвярджальны пафас — неад'емныя рысы, уласцівыя творам Янкі Брыля.

Зборнік павінен знайсціся ва ўсіх бібліятэках. Будзе ён таксама прыемным набыткам любіцеляў беларускай літаратуры.

Пташнікаў Іван, «Тартак». Аповесць. Мінск 1968, стар. 294, цана 4 зл. 90 гр.

Адзін з лепшых здабыткаў сучаснай беларускай літаратуры, прысвечаный падзеям апошняй вайны. У аповесці паказана трагедыя беларускай вёскі, якая стала ахвярай фашызму ў 1943 годзе.

Рэкамендуем у публічныя бібліятэкі і асабліва пасляваеннаму пакаленню чытачоў, як патрасаючы аўтэнтычны вобраз гегенны ваеннага часу.

Сачанка Барыс, «Апошнія і першыя». Аповесці. Мінск 1968, стар. 264, цана 5 зл. 90 гр.

У зборнік увайшлі дзве аповесці «Апошнія і першыя» і «Ноч няволі» вельмі плённага і даравітага беларускага празаіка сярэдняга пакалення. Абодва творы расказваюць пра нязгойныя раны апошняй вайны, пра перажытае ў час акупацыі.

Патрэбная пазіцыя ў публічных бібліятэках. Рэкамендуем яе таксама ўсім любіцелям беларускай прозы.

Якімовіч Алесь, Выбраныя творы у двух тамах. Мінск 1967, том I, стар. 468, цана 10 зл., том II, 464 стар. цана 9 зл. 70 гр.

У гэты двухтомнік увайшлі творы вядомага сучаснага беларускага пісьменніка, які ў асноўным піша для дзяцей і моладзі. У першым томе знаходзяцца апавяданні і казкі, у другім — аповесці.

Гэтае двухтомнае выданне павінна быць абавязковай пазіцыяй у кожнай школе, яно неабходна таксама ў публічных бібліятэках. Рэкамендуем яго настаўнікам беларускай мовы для выкарыстання на ўроках і пазакласным чытанні.

«Дом кнігі» ў Саколцы ахвотна высылае кнігі за паштовым заліччэннем. Заправабаванні трэба накіроўваць па адрасу: «Dom Książki», Sokółka, ul. Grodzieńska 5, woj. białostockie.

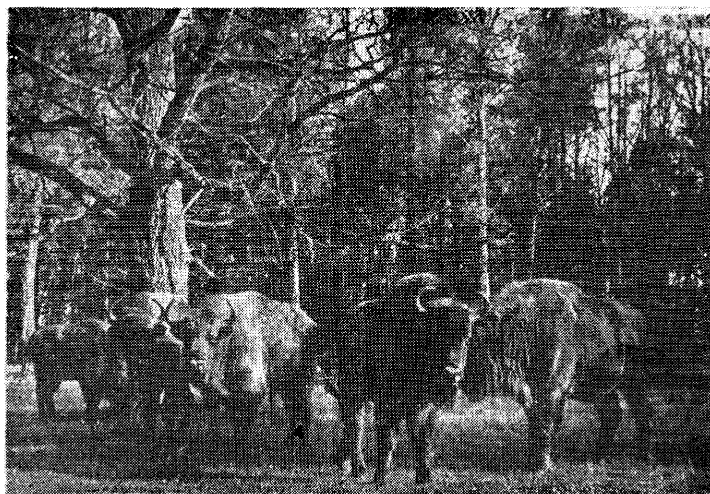
Ці ведаеце, што...

...на свеце ёсць больш 40 тысяч гатункаў рыб?

...адна сець павука складаецца з некалькіх тысяч нітак?

...некаторым гатункам тэрмітаў пад сілу перагрызці бетон 10-сантыметровай таўшчыні.

...маленькая востравокая рыёўка, якая пражывае на пустыні, ніколі не заплюшчвае вачэй?

ДА СПАТКАННЯ З ЗУБРОМ

Сышоў спякотны і навальнічны чэрвень. Даўно адрасавала ўжо густое і гонкае жыта, і ў парныя ліпнёвыя вечары перапёлка нястомна кліча «пуць палоць».

Канікулы.

Яны суцішылі гаманкія школы і абязлюднілі гарады ды мястэчкі. Хто толькі змог, падаўся к Балатону, у Крым ці Залатыя пяскі або на Узбярэжжа, Пазер'е ці к родзічам у вёску пад разгалістую цяністую грушу.

Я — у меру наладаваўшы свой падарожны мяшок, бяру фотаапарат і накіроўваюся ў... Белавежскую пушчу...

Прымусіла мяне прыняць такое рашэнне на сёлетнюю канікулу кнігаальбом Эдуарда Венцкі «У нетрах Белавежскай пушчы» [1], якую я прагляную за адно ўсмажнае пасляабеддзе і ў той жа парны вечар. Проста не здолеў адарвацца ад яе. Яна запаланіла зачараваным царствам велічнай Пушчы.

Першыя раздзелы кнігі прыгадваюць асноўныя факты з багатай гісторыі Белавежы, можа, у пэўнай меры іх спрошчваюць, але ўсё ж кіруюць спрыяючы вецер пад крылы нашаму ўяўленню аб велічны колішняй прапушчы, безлічы звяроў у ёй, шумных каралеўскіх паляваннях і... паволным, аднак няспынным знішчаючым наступленні чалавека на яе першабытную прыгажосць. І калі ў часе I сусветнай вайны нямецкі акупант загнаў 12 200 салдат, палонных і рабочых, якія вырубалі ў пушчы 18 000 га найлепшага лесу і прапусцілі цераз пілы 5 тартакоў каля 5 мільёнаў кубічных метраў драўніны, а 19 лютага 1919 года браканьер забіў апошняга ў Белавежы зубра — векавечная пушча амаль што загінула.

Аднак дзякуючы намаганням вучоных і ўсяго польскага грамадства ўдалося аднавіць у пушчы гадоўлю зуброў, тарпанаў і іншых колішніх жыхароў яе нетраў і забяспечыць захаваныя ад знішчэння яе першабытныя куточкі.

У часе апошняй вайны пушча стала адным з цэнтраў партызанскага руху. Тысячы загінуўшых у барацьбе з гітлераўцамі або ў пацыфікацыях людзей не дазволілі захопніку зрабаваць гэтую сусветнай славы зялёную жамчужыну. Сёння яна ўпрыгожвае і служыць навуковым доследам і гаспадарцы дзвюх брацкіх краін — Польскай Народнай Рэспублікі і Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

Праўда, кніга выйшла з-пад пяра працаўніка лясной адміністрацыі і, магчыма, таму ў ёй не захаваны адпаведныя прапорцыі паміж безлічу сугуба прафесіянальніцкіх статыстычных дадзеных і паказам непаўторнага хараства пушчы. Гэты недахоп у пэўнай меры выпраўляюць і рэкампенсуюць 123 цікавыя фатаграмы, але зноў-такі: чаму хоць частка з іх не каляровая? Пушча ж арыгінальна не толькі сваёй веліччу, багаццем флоры і фаўны, але і каларыстыкай! Шкада таксама, што аўтар абмінуў вельмі цікавую праблему паходжання назвы пушчы. Не ўспомніў ён таксама аб існаванні, багатых зборах і масавым зацікаўленні экскурсантаў Беларускім этнаграфічным музеем у Белавежы.

Хоць гэтыя недахопы і памяншаюць вартасць кнігі Э. Венцкі, але ўсё ж рэкамендуем яе ўсім, хто цікавіцца прыгажосцю, багаццем і слаўным мінулым Белавежы. Асабліва ж тым, якія захочуць так, як я, паблукаць па пушчы, ведаючы, што ў засені яе векавечных дубоў, стромкіх елак і маштабных сосен ходзіць на волі каля 200 зуброў, каля 1500 аленяў, 1000 казуль, паўтысячы дзікаў і мноства іншай звярыны. А камфартабельныя пакоі і рэстаран «Іва» ці таннейшыя начлегі ў доме ПТТК дадуць вам дах над галавою, калі ў вас не хопіць адвагі пераначаваць на імху пад натуральным дахам пушчы. Канчаючы свае заўвагі, жадаю прыемнага чытання кнігі, а потым сустрэчы з зубром у нетрах Белавежы.

Ігнат Снарскі

[1] Edward Więcko, „W ostępach Puszczy Białowieskiej", Warszawa 1972 r. str. 208, cena 78 zł.

Куток гаспадыні
ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

ТВАРОЖНАЯ ПАСТА

Каб сыр не прыеўся, варта штораз змяняць яго смак. Робім гэта цяпер, дадаючы да сыра розную гароднiну. У выніку атрымаецца смачная паста, якая будзе мець штодзень іншы арамат.

Паста з сыра павінна быць вільготная, каб можна было яе лёгка размазаць на хлебе. Таму, прапусціўшы сыр праз мясарубку, дадаем да атрыманай масы крыху смятаны. Сыр са смятанай можна падрыхтаваць з кменам, зялёнай цыбуляй, радыскай, свежым агурком, з памідорамі. З вельмі сочнымі дадаткамі тварожную масу неабходна вымяшаць непасрэдна перад падачай на стол, каб сок не пацёк і не зрабіў масу занадта рэдкай. Тварожнай пасты з дадаткамі звычайна не робяць на запас і не пакідаюць на другі дзень, паколькі смак яе можа сапсавацца.

ТВАРОГ З САЛОДКАГА МАЛАКА

На 4 шклянкі малака трэба ўзяць 2—3 лыжкі лімоннага соку. Малако падагрэць да 38°С, старанна вымяшаць з лімонным сокам, прыкрыць і паставіць у цёплым месцы, каб загусцела. Праз 2—3 гадзіны малако падагрэць паволі да тэмпературы 50—55°С. Калі тваражок аддзеліцца ад сыроваткі, зліць малако на густое валасяное сіта або ў льняную торбачку і пакінуць, каб сцякла сыроватка (яе можна выкарыстаць пазней у якасці напітка).

СЫР З РАДЫСКАЙ І АГУРКОМ

На 20 дэкаў белага сыра трэба ўзяць малы свежы агурок, 3 радыскі, укроп, 10 дэкаў смятаны, соль. Агурок неабходна абабраць і дробна нарэзаць. Радыску з маладзенькімі лісточкамі нарэзаць на кружочкі, укроп дробна пасячы. Усё вымяшаць разам з прапушчаным праз машынку ці дробна расцертым сырам, пасаліць.

СЫР З ПАМІДОРАМІ

Гэтая паста падрыхтоўваецца так сама, як і папярэдняя, з тым, што на 20 дэкаў тварагу трэба ўзяць 10—12 дэкаў цвёрдых памідораў, лыжку дробна нарэзанай зялёнай цыбулькі, ну і, вядома, 10 дэкаў смятаны, соль.

ТВАРОЖНАЯ ПАСТА З СМЯТАНАЙ, ЦЫБУЛЯЙ І РАДЫСКАЙ

На 30 дэкаў белага сыра бярэм 10 дэкаў смятаны, 3 лыжкі дробна нарэзанай зялёнай цыбулькі, зялёную салату, пучок радыскі, соль. Сыр расціраем з смятанай, солім, дадаем цыбулю. Маса павінна быць даволі густая. Рабіць з яе невялічкія катлеткі, класці іх на лісткі салаты. Прыбраць зверху нарэзанай кружочкамі радыскай.

КАРАТЭНАВАЯ ПАСТА (З МОРКВАЙ)

На 15 дэкаў сыра трэба ўзяць 7 дэкаў маргарыну, 2 сярэднія морквіны, соль, цукар. Моркву абабраць, сцерці на дробнай тарцы для гароднiны. Сыр расціраць з маргарынам, дадаючы пакрысе моркву, а пасля соль і цукар па смаку.

Гаспадыня

ЯЎГЕН БЕРАЗНЯК

„Я" — „ГОЛАС"

МАЕР ВІХР РАСКАЗВАЕ ПРА СЯБЕ І СВАЮ РАЗВЕДКУ

Мы не змаглі пад'ехаць да доміка на ўзлессі ў двух кіламетрах ад сяла Санка. Па-ранейшаму туды няма дарогі. І немцы ў той злашчасны дзень 16 верасня 1944 года не маглі пад'ехаць машынай да Урубляў. Яны падышлі з трох бакоў: Санкі, Рыбні, Маргі.

Стэфу і Рузю мы не засталі дома. Яны былі ў полі. Малодшая дачка Рузі пабегла за маці і цёткай, і тыя, задыхаўшыся, смеючыся і плачучы, прыбеглі дамоў. І зноў абдымкі, пацалункі. Сёстры прапанавалі адзначыць сустрэчу ў лесе. На знаёмай паляне, дзе мяне чакаў Юзэф Скомскі, мы раскладалі вогнішча. Земнякі, спечаныя ў попеле, атрымаліся на славу — хрусткія, з залацістымі прыгаркамі, ну якраз: як гэта рабіў наш татусь — Міхал Урубель.

Жывуць цяпер дочкі Урубля нядрэнна. Польскі ўрад узнагародзіў Стэфу і Рузю за дапамогу савецкім разведчыкам Залатымі крыжамі партызанскай славы, назначыў сёстрам персанальную пенсію. Мясцовыя ўлады дапамаглі Урублям правесці святло да доміка, радыё. Вонкавы выгляд дома, які даў прытулак Вользе з яе рацыяй, а затым і групе «Голас», амаль не змяніўся. Вось толькі крыху пацямнелі сцены з бярвення, зрубленыя рукамі татуся.

Юзэф Скомскі — Вoйк, разведчык.

У Рузі вялікая сям'я, чацвёра дзяцей. Стэфа пасля вайны доўга і цяжка хварэла.

З глыбокім хваляваннем абышоў я пасля абеду ў лесе пакоі, дзе мы, бывала, заседжваліся позна з гаспадарам дома.

Заглянуў у свіран — тады ён быў пад агульным дахам з домам, а цяпер перасунуты да лесу. У гэтым свірне Міхал за некалькі дзён да майго прыходу зрабіў схрон для капітана Міхайлава. Свіран і цяпер даверху завален сенам.

— Я была ў двары, калі немцы выскачылі з лесу. Бачу — да нас. Хацела крыкнуць, папярэдзіць, ды не паспела. На мяне накінуліся. Схапілі. Афіцэр прымусіў ісці наперад. Сам, прыгнуўшыся, з аўтаматам ішоў за маёй спіной. Відаць, баяўся: раптам у доме партызаны.

Рузю з раніцы пагналі на акопы. Шмат многіх тады гналі на акопы. Мяне, Вольгу Савецку, татуся дапытвалі ў двары. З Рузяй я сустрэлася ў Манцелюпісе. Рузю потым ужо ўзялі, але і яна сказала, што нічога не ведае. Мы з ёю сядзелі ў адной камеры. Дванаццаць дзён. Бацьку ўбачыла ў калідоры на трэці дзень і спачатку не пазнала: так яго моцна білі. На руках, на спіне рваныя раны. Ён зрабіў крок да мяне: «Дзве ночы, сяджу, дзецка, в камеры з псамі».

...Была такая камера ў Манцелюпісе. Ледзь кранешся з месца, руку падымеш — і натрэніраваны сабакі кідаюцца на цябе, рвуць тваё цела. І яшчэ ён крыкнуў: «Трымайся, дзецка!»

Нас кожны дзень дапытвалі: з кім была Вольга Савецка? Хто яшчэ прыходзіў? Дзе галоўны камандзір? Мяне ставілі тварам да сцяны. Стралялі. Кулі ляцелі над галавой. І зноў — допыты, допыты, допыты. Потым усё спынілася. Татуся, як мы даведаліся, вывезлі ў Асвенцім. Яго бачылі там нашы знаёмыя. Загінуў наш татусь за дзень да вызвалення Кракава. А нас — у Равенсбрук — жаночы лагер смерці.

Два тыдні нам не давалі ніякай ежы, і мы памерлі б напэўна, ды дапамаглі

Стэфа і Рузя, дачкі Міхала Урубля, у нашы дні.

ТРЫБУНА чытачоў

МОЛАДЗЬ З ГРУДОЎКІ

У Грудоўцы (калоніі Навакорніна) няма ні святла, ні добрага даезду да горада. Няма таксама ні святліцы, ні клуба, дзе можна было б збірацца, пагутарыць, паспяваць, паіграць і г.д. Аднак моладзь у Грудоўцы зусім, як кажуць, не «марнуецца». Яна збіраецца амаль што кожную суботу і нядзелю ў той ці другой сяброўкі або сябра.

На вечарынках усе расказваюць аб цікавых здарэннях у свеце і ваколіцы.

Не абыйдуцца ніводныя вечарынкі таксама без песень. Сярод іх пераважаюць «Зоры», «Сормаўская лірычная», «Ручнікі», «Галіна» і г.д. Песні ажыўляюць жыццё «адцятай» ад свету моладзі.

Валя Анішчук

НЯСЛАЎНАЯ ХРОНІКА

■ 15.VI.72 г. на чыгуначным пераездзе ў ваколіцы вёскі Сухавольцы Гайнаўскага павету загінуў Сяргей Васілюк з Дубіч Царкоўных. Ён, едучы матацыклам, наскочыў на імчаўшыся цягнік.

■ 17.VI.72 г. паблізу вёскі Волька (чыгуначны шлях Гайнаўка — Бельск) забіўся Мікалай Раманюк (16 год) з Крывой Бельскага павету. Ехаў ён на ступеньках цягніка і, выхіліўшыся, зачапіўся за балюстраду мосту.

«ЧЫРВОНЫЯ РУЖЫ»

Эх ружы, чырвоныя ружы,
Колькі ў вас прыгажосці, цяпла.
Вы госці частыя дружбы,
Што носіць дарожка — жыцця.

О не, не забуду ніколі
Чырвонае ружы, ружы байца,
Дрогу пальца ад болі,
Ад вострае ружы кальца.

Кветка гэткае ружы
Сведкам шчасця была,
Гераіняй натхнёнае дружбы,
А можа ёй пачатак дала.

Надзя Кучынская

МАЁ ІГРАННЕ

Ох, каб меў я скрыпку,
Я б зайграў на ёй,
Усё навокал бы сціхла,
Слухаючы музыкі маёй.
У лесе б адразу
сціхла цверкатанне.
Усе птушкі тады
слухалі б маё ігранне.
І так бы я іграў,
цёгаючы смыкам па струнах,
каб усе пчолы сціхлі ў вуллях.
Усе б слухалі тады мяне.
Але як гэта зрабіць мне?

Янка Здоўскі

рускія, французжанкі. Рузя захварэла на сыпны тыф. Дае мне кавалачак цукру: «Бяры, Стэфа, мне ўжо нічога не трэба». У бараку даведаліся, што ў лагер нас адправілі за дапамогу Саветам. І дапамагалі нам многія: хто пайком, хто лякарствамі. Рузю хавалі ад розных камісій, праверак, а то б яе, хворую — адразу ў печ. Ачуняла. Потым, пасля вызвалення лагера амерыканцамі, Чырвоны Крыж вывез нас у Швецыю. Важыла я сорак шэсць кілаграмаў. Рузя — сорак чатыры. Калі мяне раздзелі, урачы здзівіліся, як я яшчэ жыву. Потым мы тыдні два з Рузяй вучыліся хадзіць. Пачалі прасіцца дамоў. Спадзяваліся: жывы татусь. Але засталі мы восенню сорак пятага года пусты, асірацелы дом. Ды што наш дом — уся Польшча ўваскрэсла «з папялішчаў».

Пакуль Стэфа расказвае, Рузя завіхаецца ля стала. Успомнілі старога Скомскага. Вялікі двухпавярховы дом. Я пацікавіўся, хто цяпер жыве ў былым маёнтку Скомскага. Рузя ўсміхнулася:

— Нашы дзеці. Памятаеце каштанавую алею, стары парк? Цяпер там новая школа.

— А як малады Скомскі? — пацікавіўся я. — Ці бывае ў гэтых мясцінах?

— А як жа! Кожнае лета. І заўсёды заязджае да нас. Кажуць, вялікім прафесарам стаў малады Скомскі. Татусь у яго верыў, нездарма гаварыў: «Хоць з панскага семя, а чалавек». Будзеце ў Кракаве — перадайце маладому Скомскаму: добрая справа не забываецца.

(Заканчэнне ў наступным нумары)

Кансультацыя ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ: Я хацеў купіць у суседа гаспадарку і даў яму задатак 10.000 зл. Аднак улады не дазволілі мне купіць гаспадарку, паколькі я дагэтуль сельскай гаспадаркай не займаўся. Таму я папрасіў суседа звярнуць мне задатак. Ён не толькі адмовіўся, але пагражае, што падасць на мяне ў суд, каб я заплаціў яшчэ 10.000 зл., бо ён, кажа, пацярпеў шкоду ў выніку таго, што я не купіў яго зямлю. Ці магу я патрабаваць звароту задатку?

АДКАЗ. З пытання вынікае, што паміж вамі была заключана ўмова, паводле якой вы абавязаліся купіць, а сусед вам прадаць гаспадарку, пры гэтым умова была падмацаваная задаткам. Гэткая ўмова лічыцца сапраўднай, калі ў ёй былі дакладна азначаны найважнейшыя пастановы куплі-продажу гаспадаркі, г.зн. цана, умовы заплаты і выдачы зямлі, а таксама тэрмін, у якім мае быць заключана натарыяльная ўмова. Не ведаем, ці ваша ўмова гэтым даным адпавядала. Калі не, то ўмова ваша была няважнай і згодна з законам сусед ваш павінен звярнуць вам задатак.

Калі б умова аказалася важнай, то і ў гэтым выпадку вам прыслугоўвала б права патрабаваць звароту задатку. Закон прадбачыць, што калі ўмова не можа быць выканана з прычын, за якія той, хто заключаў умову, не можа быць адказным, задатак павінен быць звернуты. У вашым выпадку ані вы ані ваш сусед не можаце адказваць за тое, што ўлады не далі дазволу на продаж зямлі.

Дарагое Сэрцайка!

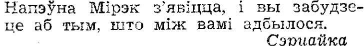
Мне 20 год. Закончыла я СПР і працую з бацькамі на гаспадарцы. Але праца не такая ўжо цяжкая, бо, па-першае, я вельмі люблю вёску, а па-другое, маем мы амаль усе сельскагаспадарчыя машыны. У гэтым годзе бацька купіў «Сірэнку», дык часта я з братам езджу ў горад. Ужо год часу, як я пазнаёмілася з Міркам, які працуе трактарыстам у «кулку» суседняй вёскі. Пакахалі мы адзін другога і цэлы год сустракаліся. А вось цяпер, ужо два тыдні, як я не сустракаю Мірка, бо ён мяне вельмі абразіў. А было гэта так: дагаварыліся мы паехаць на забаву. Я да гэтай забавы рыхтавалася пару дзён — хацела добра выглядаць. А ён прыехаў і, глянуўшы на мяне, пачаў так смяяцца, што сцены трэсліся. Праз хвіліну я даведалася, што Мірэк смяяўся з майго макіяжу. Праўда, я памалявалася досыць інтэнсіўна, але думала, што калі цяпер у модзе моцна малявацца, дык і прыгожа.

Са злосці я не паехала з Міркам на забаву і ўвогуле пайшла з хаты, каб яго не бачыць. На другую суботу Мірэк ізноў прыехаў, але я таксама выйшла з дому. А цяпер вось баюся, Сэрцайка, ці ўвогуле Мірэк прыедзе. А жыць без яго не магу, цэлымі начамі не сплю. Парай, што мне зрабіць.

Галіна

Галіна! Не ведаю, чаму ты аж так моцна пагневалася на Мірка, бо сапраўды 20-гадовая дзяўчына, калі памалюецца надта інтэнсіўна, дык напэўна прыгожа не выглядае. Ды і кожная жанчына павінна малявацца не замоцна, бо тады выглядае надта ж штучна. Праўда, Мірэк замест таго, каб так моцна смяяцца, павінен быў табе далікатна параіць змыць інтэнсіўны макіяж і зрабіць новы. А ты таксама неўласціва зарэагавала, і абое нарабілі вы сабе непатрэбных клопатаў. Але думаю, што ўсё гэта направіцца, калі вы абое прыпалі сабе да густу. Не перайmайся і чакай прыезду Мірка. Калі ж ён не з'явіцца даўжэйшы час, раю табе напісаць пісьмо Мірку ў мілым тоне. Напэўна Мірэк з'явіцца, і вы забудзеце аб тым, што між вамі адбылося.

Сэрцайка

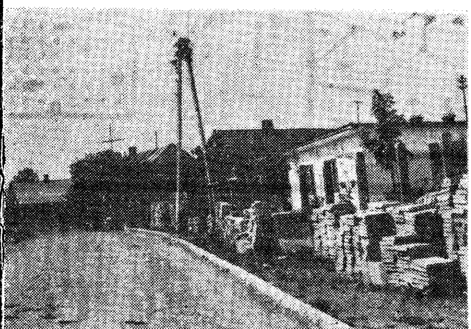
ПАТРЭБНЫ ФІЛІЯЛ «ЦЭЗАСУ»

Як вядома, ўсе школы забяспечваюцца навуковымі дапаможнікамі ў Прадпрыемстве забеспячэння школ «Цэзас», якое знаходзіцца ў Беластоку. Часта ездзяць настаўнікі ў Беласток за навуковымі дапаможнікамі. Часта трацяць толькі дарма час і грошы, паколькі «Цэзас» мае толькі некаторыя дапаможнікі і тых не замнога.

Нарадзілася тады думка, каб адкрыць філіял беластоцкага «Цэзасу» ў Бельску Падляшскім з увагі на яго цэнтральнае месцазнаходжанне ў паўднёва-ўсходняй частцы ваяводства. Філіял гэты забяспечваў бы навуковымі дапаможнікамі Гайнаўскі і Сямяціцкі паветы.

Шкада, што дагэтуль у Бельску не знайшлося на гэта адпаведнага памяшкання, а ў дырэкцыі «Цэзасу» грашовых фондаў. Можа тады варта было б адкрыць хаця б «Узарцоўню». Настаўнікі не ездзілі б аж у Беласток, а на месцы ўбачылі б патрэбныя ім дапаможнікі і склалі б заказы. (ця)

НОВЫЯ ДАРОГІ І ХОДНІКІ

Звезеныя ходнікавыя пліты і трылінка пры ўездзе ў вёску Мялешкі.

Як праінфармаваў нас шматгадовы драгамістр Юзэф Шэрэмета, на тэрыторыі грамады Гарадок (Беластоцкі павет) зараз будуецца грамадскім чынам брук і ходнікі ў вёсцы Случанка, ходнікі — у вёсцы Мялешкі і рамантуецца жвіроўка на 9-кіламетровым адрэзку станцыі Валілы-Залукі. У вёсцы Мялешкі новы брук пабудаваны ў 1970 годзе на адрэзку 1 038 метраў. Зараз мялешкаўскія сяляне ўласнымі сродкамі транспарту звезлі пясок, ходнікавыя пліты і трылінку — і пачалася закладка новых ходнікаў. Кошт закладкі ходнікаў прадбачаны на суму 160 тысяч злотых, у тым ліку грамадскі чын на суму 80 тысяч злотых.

Тэкст і фота Я. Цялушэцкага

ВЫГАДНА

Жыхары Рудутаў Бельскага павету маюць цяпер выгаду з выпасаннем кароў. Каля самай вёскі цягнуцца вялікія (звыш 20 гектараў) меліяраваныя лугі, засеяныя высакаякаснай травой. Быдлу тут сапраўдны рай. І гаспадарам выгада, бо каровы з такой добрай пашы не ідуць у шкоду. Дзіўна толькі, чаму тут няма злеўні малака? Сёння ж продаж малака дзяржаве вельмі сялянам аплачваецца.

В. Бура

ФЕЛЬЧАРСКІ ПУНКТ У МАЛІННІКАХ

У фельчарскага пункта ў Маленніках даволі цесныя жыллёвыя ўмовы. Змяшчаецца ён у памяшканні прыватнага гаспадара. Сам пункт робіць прыемнае ўражанне: чысты, ахайны. На сценах прыгожыя газеткі: інфармуюць аб ганаровым донарстве, а таксама аб кармленні грудных дзяцей. У пачакальні шмат брашур, лістовак і асветных газет з галіны здароўя. Яны ўложаны на стэлажы так, што кожнага зацікавяць.

Кабінет добра забяспечаны. Ёсць тут таксама добра забяспечаны аптэчны пункт. Фельчар Веслаў Лушч — чалавек сардэчны і поўнасцю адданы сваёй працы. Здабыў ён пашану не толькі сярод мясцовага насельніцтва, прыязджаюць да яго людзі нават з іншых паветаў. Патрапіць ён зацікавіць людзей. Аб гэтым сведчыць школа здароўя, якую ён вядзе: слухачоў у ёй не бракуе. Лекцыі адбываюцца пераважна па нядзелях. Яны спалучаны з праекцыямі асветных фільмаў. Прафілактыка, як на вясковыя ўмовы, вельмі добрая. Фельчар наведвае дзяцей дома і ў школе. Усведамляе людзей пры кожнай нагодзе. На што скардзіцца? На брак транспартнага сродка. Аддзел здароўя абяцаў калісьці купіць мотаровар, але, як дагэтуль, не квапіцца ён дапамагчы ў гэтым фельчару. А трэба гэта зрабіць, бо ён заслугоўвае гэтага.

Наглядальнік

Анна Дэнісюк, Плёскі: «Сэрца» надрукуем. А песні змесцім, як толькі іх дастанем.

«Алеся». Апавяданне і верш «Навальніца» абавязкова надрукуем.

В. Дабрынін. Не вельмі разабраліся ў чым справа. Рэлігійным жыццём мы не займаемся, ёсць для гэтай мэты спецыяльныя часопісы.

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі

„Niewidomy muzyk" (radz.), 11—12. „Mój kochany Robinson" (NRD), 13—14. „Horyzont" (węgierski), 15—16.

Нараўка

„Pożądanie zwane Anadą" (czeski), „Ambicja" (radz.), 12—16.

Нарва

„Miraż" (USA), „Siedem dziewcząt kaprala Zbrujewa" (radz.), 12—16.

Чыжы

„Zabójstwo inżyniera Czarta" (czeski), „Sklep z modelkami" (USA), 12—16.

Дубічы Царкоўныя

„Romantyczni" (polski), „Po latach" (radz.), 12—16.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Tropiciel śladów" (rumuński), „Szepczące ściany" (angl.), 12—16.

Орля

„Film o miłości" (węgierski), „Kapitan Korda" (czeski), 12—16.

Райск

„Cytadela odpowie" (bulg.), „Przepustka na ląd" (radz.), 12—16.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Koniec agenta W4C" (czeski), 11—12. „Kodyn" (rumuński), 13—14. „Akcja Brutus" (polski), 15—16.

Шудзялава

„Zielone smugi" (radz.), „Car Kałojan" (bułg.), 12—16.

Янаў

„Uciec jak najbliżej" (polski), 12—16.
5—9.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Start" (belgijski), 11—12. „Wystrzał" (radz.), 13—14. „Orzeł w klatce" (jugosł.), 15—16.

Мельнік

„Samson" (polski), 11—12. „Uciec jak najbliżej" (polski), 13—14. „Akcja Brutus" (polski), 15—16.

Мілейчыцы

„Dzwon admirała" (angl.), 11—12. „Chudy i inni" (polski), 13—14. „Orzeł w klatce" (jugosł.), 15—16.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 5.223 T-3

АГЕНЦТВА АБС
Адна баба казала
ПАВЕДАМЛЯЕ

ХРАБУСТОЎСКІЯ КАТЫ

Нядаўна вы змясцілі трывожнае пісьмо з Храбустоўкі. Прачытаўшы яго, і мы пастанавілі напісаць. Бачым: «штаб язычнікаў» сціхае. Можа, і наша пісьмо будзе мець падобную сілу.

Справа ў тым, што ў нашай вёсцы ёсць сям'я, якая нагадвае катоў. Як надыдзе сакавік, каты падымаюць хвасты, вострацъ зубы і кідаюцца на людзей. А як няма людзей, дык дзяруцца паміж сабою. Як пачнецца гэтая «кобра», дык хто і спіць моцным сном — прачынаецца і бяжыць глядзець бясплатны цырк. Тады ў рух ідуць штыхеты і каменне. І невінаваты, калі наскочыць, дастане.

Часта гэтыя храбустоўскія каты таксама апляткоўваюць людзей, а найбольш стары кот з кацянём. Ды і старая кошка, хоць яна пераважна чытае псалтыры, як каго дападзе, то хоць уцякай з вёскі. А потым клянецца, што не чапала і шукае вінаватага. А як успыхне сварка, дык падае на калені, узнімае ў гору рукі і крычыць: «Раздайцеся аблака і ўслышце мае маленне».

Сваёй бяды аж занадта мае, але і чужой не адкідае.

Не можам даць рады нашым катам, дык памажыце: надрукуйце гэты ліст (можа наша вёска стане культурнейшая?).

Суседзі

Ад цэнтра АБС: Ці паможам — цяжка сказаць, але сутнасць з'явы менавіта ў культуры.

НАВУКА

Галаваломка

На лабірынце 150 пакояў і 15 закрытых дзвярэй. Прайдзіце праз усе 150 пакояў і адчыніце ўсе 15 дзвярэй.

Адказ на заданне з папярэдняга нумара:

У ШКОЛЕ

— Кастусь, скажы, калі ласка, што такое граматыка? — пытае настаўнік.

— Граматыка... граматыка... — мармыча хлопчык

— Цяжкае пытанне? — перапытвае настаўнік.

— Не, пытанне лёгкае, — адказвае Кастусь, — а вось адказ вельмі цяжкі.

З ГРУЗІНСКАЙ

Няпісаны кодэкс

Сёй-той нам даводзіць парою —
Заўзята даказвае ён:
Злачынствам лічыць толькі тое,
Што наш парушае закон.

Учынкі такія вось, скажам:
Забойства і гвалт, і грабеж,
І здрадніцтва тое ж, і кража...
Як кажуць, супроць не папрэш!..

Ды ёсць яшчэ ўчынкі, якія
Злачынствам не лічацца ў нас,
А душы і сэрцы людскія
Калечаць не меней падчас.

Спіць горад увесь апаўночы,
І ціхая вуліца спіць,
А чыйсьці бязмозглы сыночак
Па ёй матацыклам грыміць;

Ці, скажам, у поўным трамваі
Часамі здараецца так:
Стары на нагах ледзь трывае —
Сядзіць, не скранецца юнак;

Пашляк абражае дзяўчыну,
А ўсе — як набралі вады...
Яны б заступіцца павінны...
Ды дзе там! Далей ад бяды!

А грубасць абсекчы, бывае, —
Як быццам язык на замку;
Хвалу прайдзісвету спяваюць,
Нягодніку ціснуць руку;

Нярэдка нахабства ці свінства
Душу як агнём апячэ...
Шкада, што падобных злачынстваў
Закон не крапае яшчэ.

Магчыма, хто скажа: банальна...
А мне — толькі б думка дайшла:
Няпісаны Кодэкс маральны,
Пашана табе і хвала!

Б. Гелавані

СТУДЭНТ

Студэнт — медык да бібліятэкара:
— А навейшага падручніка па анатоміі ў вас няма?
— Ці не думаеце вы, што за апошнія гады ў людскім шкілеце з'явіліся новыя косткі?

МУЖ І ЖОНКА

Жонка падае абед мужу, які прыйшоў з работы:
— Дарагі, сёння па радыё перадавалі два цудоўныя рэцэпты: плямазнішчальніка і супу.
Пачуўшы гэта, муж адкладае лыжку.
— Ну, дарагая, цяпер, калі я паспрабаваў плямазнішчальнік, ты пачастуеш мяне супам?

ГАЛОЎНАЕ

Габравец узлез на драбіны, аступіўся і паляцеў на зямлю. Ад удару самлеў. Апрытомнеўшы, адразу спытаў:
— Драбіны цэлыя?

САКРАТАРША

Начальнік загадвае сакратаршы:
— Гэтае пісьмо вельмі важнае, таму палажыце яго каля свайго лаку для пазногцяў, каб мы адразу маглі яго знайсці, калі спатрэбіцца.

ХТО ГАВОРЫЦЬ

— Дзядзьку, вы жанаты?
— Не.
— А хто ж вам гаворыць, што вы павінны рабіць?

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Ірэны, вучаніцы Гайнаўскага агульнаадукацыйнага ліцэя, змяшчаем песню:

UWIERZ MI, LILI

Słowa: M. Gaszyński, A. Jastrzębiec-Kozłowski
Muzyka: Jerzy Skrzypczyk

1.
Tam, dokąd idziemy, napewno jest słońce,
tam ptaki o świcie zapraszają na koncert,
tam niebo pogodnie się schyla nad drogą,
tam gwiazdy spadają nad Wisłą, nad Wołgą.

Lili, Lili, uwierz mi,
Lili, Lili tylko ty.
Lili, Lili, uwierz mi,
Lili, Lili tylko ty.

2.
Chcę, żebyś stanęła wieczorem nad brzegiem,
chcę, żebyś liczyła żurawie na niebie,
Chcę, żeby piosenkę dla ciebie wiatr nucił,
chcę kiedyś nad Wołgę do ciebie powrócić.

Lili, Lili, uwierz mi...

3.
Spójrz, ranek się budzi wysoko nad stepem,
spójrz, smukłe topole już kąpią się w rzece,
spójrz, słońce już świeci nad Wołgą i Wisłą,
spójrz, przecież dla ciebie maluję to wszystko.

Lili, Lili, uwierz mi...

ХАЦЕЎ ДОБРА...

— Якія жанчыны табе больш за ўсё падабаюцца — прыгожыя, ці інтэлігентныя?
— Ні тыя і ні другія: я кахаю цябе.

У ІТАЛІІ

Муж і жонка прыехалі з Даніі ў Італію і пайшлі перакусіць у рэстаран. Яны доўга вывучалі меню і гадалі, што скрываецца пад экзатычнымі назвамі. Урэшце муж рашуча заявіў:
— Прынясіце нам дзве порцыі ве-ры-чэ-лі.
— На жаль, гэта немагчыма, — тлумачыўся афіцыянт — Верычэлі — гэта гаспадар рэстарана...

ПЕРАЛЯКАНЫ КУРОРТНІК

— Адчувайце сябе ў нашым санаторыі, як дома, — гаворыць прыезджаму курортніку кіраўнічка.
— Што вы! — злякаўся прыезджы. — Я прыехаў сюды адпачываць.

Курёзы

ПАЛІЦЫЯ НА ВЕРТАЛЁЦЕ

Пяць бандытаў абрабавалі «Барклайз бэнк» у Кінгстоне, сталіцы Ямайкі. Рабаўнікі захапілі пяць тысяч фунтаў стэрлінгаў і спрабавалі ўцячы на аўтамашыне, захапіўшы з сабой трох служачых банка. Спецыяльны атрад паліцыі, узмоцнены ваенным верталётам, высачыў бандытаў. У час перастрэлкі было забіта сем чалавек, сярод іх усе пяць грабежнікаў.

ДА ЧАГО ПРЫВОДЗІЦЬ РАССЕЯНАСЦЬ

Нямала людзей пакутуе забыўлівасцю. Яны з-за рассеянасці пакідаюць у трамваях, аўтобусах і тралейбусах сумкі, партфелі, чамаданы, у кафэ — кашалькі з грашыма, у паяздах электрычкі — «авоські» з прадуктамі. Нядаўна ў венгерскім горадзе Ніградхазе хтосьці з сялян, што прыязджалі на рынак, умудрыўся забыць свінню. Як звычайна бывае са знойдзенымі рэчамі, яна была дастаўлена ў аддзел забытых рэчаў пры гарадскім савеце. Праз некалькі дзён свінаматка нарадзіла семярых парасят. Служачыя гарадскога савета клапатліва даглядаюць іх, бо ўладальнік прапажы не аб'явіўся да гэтага часу.

МАЛІТВА РЫБАКОЎ

Англійскія гумарысты запрапанавалі новы тэкст малітвы рыбака: «Божа справядлівы, памажы мне злавіць такую велізарную рыбу, каб я мог без усялякай хлусні хваліцца гэтым усё сваё жыццё!»

Адзін у гісторыю ўваходзіць, другі — упадае на каленях.